

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА І
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “магістр”

Виконав: студентка 2 курсу 12-283М групи
Спеціальності 262 Правоохоронна діяльність
Освітньо-професійної програми
“Правоохоронна діяльність”
Голік Юлія Сергіївна

Керівник: д.ю.н., професорка Правоторова О.М.

Херсон 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Загальна характеристика адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку	8
1.1. Поняття адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок	8
1.2. Конституційно-правова основа громадського порядку в Україні	15
1.3. Види адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок	25
РОЗДІЛ 2. Провадження у справах про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок	32
2.1. Порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок	32
2.2. Особливості справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок	36
2.3. Стадії провадження справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок	40
РОЗДІЛ 3. Актуальні проблеми адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку	45
3.1. Проблеми правового регулювання адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку.....	45
3.2. Проблеми притягнення до відповідальності осіб за правопорушення проти громадського порядку.....	52
3.3. Напрямки розвитку законодавства в сфері адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку	56
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75

ВСТУП

Актуальність теми. Питання адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку завжди є актуальними. У публічно-правових відносинах адміністративна відповідальність у сфері забезпечення громадського порядку займає дуже важливе місце. Даний вид контролю забезпечує стабільне функціонування держави та її органів і установ, що зачіпає абсолютно всі сфери життя сучасного суспільства. Для політичної і соціальної сторони діяльності держави адміністративна відповідальність у сфері забезпечення громадського порядку є одним з ключових інститутів.

Теоретичну базу дослідження становлять дослідження таких вчених, як А.Ю. Бежецкий, Б.М. Гонгало, І.А. Іванчак, В.А. Микрюков і Г.А. Микрюкова, А.І. Рарог, В.А. Цветков, які є авторами наукових і навчальних робіт з проблем, пов'язаних з даною правовою областю.

Основним нормативно-правовим актом, який здійснює контроль за перевіркою адміністративних правопорушень у сфері громадського порядку, є Кодекс України про адміністративні правопорушення, у якому є перелік адміністративних правопорушень, котрі посягають на громадський порядок.

Адміністративне правопорушення- це діяння, поведінка, вчинок людини, дія чи бездіяльність, це зовнішнє виявлення ставлення особи до реальної дійсності, інших людей, держави, суспільства.

Актуальність і гострота питань громадського порядку визначається стрімким зростанням криміногенного потенціалу в усіх сферах забезпечення громадського порядку, зумовленого негативними процесами, пов'язаними з переходом на нових суспільних відносин: кризовими явищами в економіці, високим рівнем розшарування суспільства, зміною механізмів соціального управління, втратою більшістю громадян ідейно-моральних орієнтирів та іншими не менш негативними проявами перехідного періоду. Поняття

“громадський порядок” є надзвичайно важливим для розуміння сутності адміністративних правопорушень, об’єктом яких виступає громадський порядок, що є надзвичайно важливим і для теорії адміністративного права, так і для покращення ефективності діяльності правоохоронних органів, зокрема тих, на які покладено обов’язки з профілактики вказаних правопорушень.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тема дипломної роботи виконано згідно з планом науково-дослідницької роботи кафедри публічного і міжнародного права та правоохоронної діяльності “Адміністративно-правове регулювання суспільних відносин у соціально-економічній, адміністративно-політичній сферах та правоохоронній діяльності” (номер державної реєстрації 0117U001733). Тему кваліфікаційної роботи затверджено Вченою радою Херсонського державного університету (наказ № 1059-Д від 30.10.2020 року) та відповідає тематиці пріоритетних напрямів фундаментальних та прикладних досліджень ЗВО.

Мета дослідження: визначити основні процесуальні і правові аспекти адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку.

Завдання дослідження. Для досягнення визначеної мети були поставлені такі завдання дослідження:

- визначити поняття адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок;
- вивчити ознаки адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок;
- розглянути види адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок;

- проаналізувати порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок;
- вивчити особливості справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок;
- розглянути стадії провадження справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок;
- виявити проблеми правового регулювання адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку;
- виявити проблеми притягнення до відповідальності осіб за правопорушення проти громадського порядку;
- позначити напрямки розвитку законодавства в сфері адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку.

Об'єкт дослідження: Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що зачіпають забезпечення громадського порядку.

Предмет дослідження: це норми адміністративного права України, що встановлюють адміністративну відповідальність в сфері забезпечення громадського порядку.

Методи дослідження : У процесі дослідження були застосовані такі загальнонаукові та спеціальні юридичні методи дослідження: теоретичні методи- комплексний аналіз наукових праць з проблеми, що розглядається; метод системного аналізу- метод пізнання, з установлення структурних зв'язків та елементами досліджуваної системи; історичний метод пізнання- встановлення дійсного змісту правової норми шляхом аналізу історичних умов її розробки та прийняття; порівняльно-правовий метод- вивчення правових систем різних держав шляхом зіставлення однойменних правових норм, інститутів, принципів та практики їх застосування; структурно-системний метод дослідження-встановлення внутрішніх зв'язків, що існують

у праві, зіставлення основних ціннісних підходів з окремими нормами і правовими ситуаціями .

Наукова новизна одержаних результатів. Останнім часом в юридичній науці адміністративна відповідальність у сфері забезпечення громадського порядку обговорюється досить часто. Піднімаються питання визначення статусу окремих осіб і організацій в даній сфері, різні процесуальні та правові аспекти, а також актуальні проблеми.

Практичне значення одержаних результатів. Незважаючи на широку освітленість теми в юридичній літературі, в сфері адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку є багато актуальних проблем, які потребують вирішення. Проблеми виникають як на етапі кваліфікації дій осіб, так і на різних стадіях правовідносини. Наприклад, часто можуть виникати проблеми із застосуванням певного методу дослідження або визначення статусу громадян і організацій. У даній роботі будуть досліджені основні відмінні риси по позначених вище питань і зроблені важливі висновки, які можуть бути застосовні на практиці.

Апробація результатів роботи. Основні положення дослідження були оприлюднені на V Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції “Реформування правової системи України під впливом євроінтеграційних процесів” (м. Херсон 21 березня 2020 року) та V Міжнародній науково-практичній конференції “Actual trends of modern scientific research”(м. Мюнхен, Німеччина. 8-10 листопада 2020 року).

Публікації. Основні висновки, теоретичні положення й рекомендації дипломної роботи містяться у двох тезах доповідях на теми: “Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку: окремі аспекти” та “ Поняття і зміст адміністративних правопорушень в сфері охорони громадського порядку”.

- Голік Ю.С. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку: окремі аспекти. *Реформування правової системи України під впливом євроінтеграційних процесів*. Матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (21 березня 2020 року). Херсонський державний університет, 2020р. С.89-91.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

1.1. Поняття адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок

Проблема правопорушень у сфері громадського порядку та безпеки та адміністративна відповідальність за їх вчинення вже давно розроблена у вітчизняному законодавстві. Ця тема актуальна і сьогодні. Проблема цього питання полягає в тому, що адміністративні протиправні дії становлять серйозну загрозу для правопорядку в Україні. Адміністративні правопорушення були і є найпоширенішими видами протиправної діяльності. Конституція України закріплювала демократичний і правовий характер держави, визнавала права і свободи людей і громадян найвищою цінністю і закріплювала обов'язок держави їх визнавати, виконувати та захищати. Необхідність регулювання сфери громадського порядку очевидна: ця сфера вимагає більшої стабільності та захисту від держави. Крім того, такий регламент, як правило, реалізується у формі захисту від втручання в різні види кримінальних правопорушень. Ось чому законодавець у КУпАП у статті 2.1, де перелічив завдання законодавчих положень про адміністративні правопорушення і, таким чином, закріпив цілі адміністративно-правового захисту на одній із пріоритетних позицій, посилався на охорону громадського порядку [1].

КУпАП містить 29 видів складів правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку. При цьому під громадською безпекою розуміється система відносин, що склалися між членами суспільства, що включає в себе правила взаємного поведінки, спілкування і

проживання, які встановлені нормами чинного законодавства, засновані на нормах моралі і виникають під впливом різного роду звичаїв і традицій. А громадська безпека - це певний стан, при якому зберігаються в суспільстві інше спокій, недоторканість особи, цілісність власності.

Громадський порядок являє собою зумовлену потребами особистості, суспільства і держави сукупність суспільних відносин, що виникають і розвиваються в громадських місцях, правове і інше соціальне регулювання яких забезпечує їх особисту і суспільну безпеку і тим самим обстановку спокою, узгодженості та ритмічності суспільного життя. Громадська безпека являє собою сукупність суспільних відносин, правове регулювання яких забезпечує запобігання, локалізацію та ліквідацію умов і факторів, що створюють потенційну або реальну небезпеку життєво важливим інтересам особистості, суспільства і держави [2, с. 94]

Конституція України закріпила 4 види відповідальності: кримінальна, цивільна, дисциплінарна і адміністративна. Залучення особи до відповідальності передбачає порушення ним приписів, встановлених нормою права [3].

Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на громадський порядок - застосування в установленому законом порядку уповноваженими органами (посадовими особами) встановлених адміністративно-правовими нормами КУпАП санкцій до особи, яка вчинила адміністративне правопорушення в даній сфері, з метою покарання і припинення подібних проступків як самим правопорушником, так і іншими особами [1].

Говорячи про адміністративну відповідальність за правопорушення, що посягають на громадський порядок, слід підкреслити наступне:

1. Для адміністративної відповідальності характерно, що вона наступає не за будь-яке правопорушення, вчинене у сфері реалізації виконавчої влади

або державно-управлінської діяльності. Будучи одним з елементів загального адміністративно-правового регулювання, вона використовується в випадках порушення або неналежного виконання загальнообов'язкових правил поведінки, що встановлюються чинним законодавством та підзаконними адміністративно-правовими нормами. Особливістю подібних правил є їх спеціальний характер, який знаходить вираз у правовому регулюванні таких управлінських відносин, які в силу тих чи інших причин набувають важливого значення для забезпечення державної і суспільної безпеки і, відповідно, мають потребу у встановленні спеціальних правових режимів. Про спеціалізованому характері загальнообов'язкових правил, різноманітних за своїм змістом, можна судити на основі аналізу Особливої частини КУпАП.

2. З загальнообов'язкового характеру правил, порушення яких тягне за собою адміністративну відповідальність, випливає, що вона поширюється на всіх фізичних та юридичних осіб, що діють в регульованій правилами області. При цьому не має значення форма власності, відомча чи інша форма підпорядкованості суб'єктів правопорушення. Отже, заходи адміністративної відповідальності не можуть застосовуватися керівниками органів виконавчої влади, державних підприємств і установ щодо підлеглих їм працівників.

3. Заходи адміністративної відповідальності застосовуються у випадках правопорушень не всіма органами і посадовими особами, що представляють в суспільних відносинах, які регулюються адміністративним правом, виконавчу владу. Чинне законодавство визначає спеціальних суб'єктів застосування адміністративної відповідальності. Як правило, це органи (посадові особи), в управлінській компетенції яких переважають правоохоронні функції і повноваження по застосуванню адміністративно-примусових заходів (інформація про колі таких спеціальних суб'єктів міститься в гл.22-23 КУпАП). Такими органами є суди, а також різноманітні контрольно-наглядові органи та їх посадові особи (інспектора, контролери і

т.п.), які застосовують заходи адміністративної відповідальності у позасудовому порядку.

4. Специфічною особливістю адміністративної відповідальності є й те, що в її цілі входить не тільки захист адміністративно-правових норм. Чинне законодавство, включаючи і Особливу частину КУпАП, передбачає можливість залучення до адміністративної відповідальності за порушення вимог правових норм інших галузей українського права. У цьому - універсальне міжгалузеве якість правоохоронної функції адміністративної відповідальності.

5. Заходи адміністративної відповідальності застосовуються не тільки до фізичних, а й юридичних осіб, тобто як до індивідуальних, так і до колективних суб'єктів адміністративного права.

6. Для застосування заходів адміністративної відповідальності законодавством встановлено особливий процесуальний порядок - провадження у справах про адміністративну відповідальність (розділ IV КУпАП). Адміністративно-процесуальні норми регламентують діяльність всіх спеціальних суб'єктів застосування адміністративної відповідальності (суддів, органів внутрішніх справ і т.д.).

7. Своє безпосереднє вираження адміністративна відповідальність отримує в застосуванні до осіб, що чинять адміністративне правопорушення, особливих заходів адміністративного примусу - адміністративних покарань (гл.3 КУпАП).

8. Підставою адміністративної відповідальності є особливий вид правопорушення - адміністративне правопорушення (гл.2 КУпАП)[1].

У гл. 4 КУпАП закріплені основні правила притягнення до адміністративної відповідальності та призначення адміністративних покарань. Аналіз санкцій статей гл. 20 КУпАП показує, що заходами

адміністративної відповідальності за адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок, є:

- попередження - міра адміністративного покарання, виражена в офіційному осудженні фізичного чи юридичної особи;

- адміністративний штраф - грошове стягнення, яке виражається в рублях і встановлюється для громадян у розмірі, що не перевищує п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; для посадових осіб - п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; для юридичних осіб - одного мільйона рублів;

- оплатне вилучення знаряддя вчинення або предмета адміністративного правопорушення - примусове вилучення та подальша реалізація з передачею колишньому власнику вирученої суми за вирахуванням витрат на реалізацію вилученого предмета;

- конфіскація знаряддя вчинення або предмета адміністративного правопорушення - примусове безоплатне звернення у федеральну власність або у власність суб'єкта РФ не вилучених з обороту речей;

- адміністративний арешт - зміст порушника в умовах ізоляції від суспільства, яка встановлюється на строк до п'ятнадцяти діб, а за порушення вимог режиму надзвичайного стану або правового режиму контртерористичної операції до тридцяти діб;

- адміністративне призупинення діяльності - тимчасове припинення діяльності осіб, які здійснюють підприємницьку діяльність, за вчинення адміністративного правопорушення [1]

Для розуміння сутності адміністративного правопорушення недостатньо одних юридичних ознак - необхідно визначити і юридичний склад адміністративного правопорушення, тобто встановити сукупність обов'язкових елементів правопорушення [4, с. 48].

Склад правопорушення включає в себе наступні елементи: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. У ст.2.1 КУпАП немає вказівки на об'єкт адміністративного правопорушення. Однак визначити загальний об'єкт, тобто сукупність суспільних відносин, що охороняються законодавством про адміністративні правопорушення, можна з аналізу ст.1.2. КУпАП. Це: права і свободи людини і громадянина; здоров'я громадян; санітарно-епідеміологічне благополуччя населення; суспільна мораль; довкілля; встановлений порядок здійснення державної влади; громадський порядок, громадська безпека; власність; законні економічні інтереси фізичних і юридичних осіб, суспільства і держави [1].

Об'єктивна сторона правопорушення - це дія (бездіяльність), яке заподіяло шкоду суспільним відносинам, а також спосіб, місце, час, знаряддя та засоби вчинення правопорушення та інші обставини. У складах конкретних правопорушень закріплені різні ознаки, але обов'язковим є дія (бездіяльність). Більшість правопорушень виражається у вигляді дій. Інші ознаки можуть бути також вказані в конкретній нормі. Об'єктивна сторона правопорушення може характеризуватися і такими ознаками, як повторність, систематичність, злостивість. Ознаки об'єктивної сторони мають важливе значення для кваліфікації адміністративних правопорушень [5, с. 246].

Суб'єктом правопорушення є той, хто вчинив адміністративне правопорушення - фізичні і юридичні особи. В рамках загального суб'єкта - фізичної особи - КУпАП визначає і спеціальних суб'єктів. До них відносяться неповнолітні, особи у віці від 16 до 18 років (ч.2 ст.2.3), посадові особи (ст.2.4), військовослужбовці та інші особи, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів (ст.2.5), іноземні громадяни та особи без громадянства (ст.2.6). Виділення спеціальних суб'єктів обумовлено особливим порядком притягнення їх до адміністративної відповідальності, який визначається КУпАП та спеціальними нормативними актами [1].

Суб'єктивна сторона правопорушення виражається у вині. Тільки за винна протиправна дія (бездіяльність) настає юридична відповідальність. Що стосується винуватості фізичних осіб, то вона відображає психічне ставлення особи до здійснюваних дій і їх наслідків. Складніше йде справа з встановленням провини юридичної особи. Відповідно до ч.2 ст.2.1 КУпАП для того, щоб визнати його винним у вчиненні адміністративного правопорушення, необхідно довести, що юридична особа (її колектив, адміністрація, посадові особи) могло, але не вжив усіх заходів, необхідних для забезпечення правил і норм, за порушення яких КУпАП або законом суб'єкта України передбачена адміністративна відповідальність. З цією метою орган, якому підвідомчі справи даної категорії, може призначати експертизи (ст.26.4), брати проби, зразки почерку і зразки товарів та інших предметів, необхідних для проведення експертизи, застосовуючи при цьому фото- і кінозйомку, відеозапис та інші встановлені способи фіксації речових доказів (ст.26.5), долучати документи, в яких містяться відомості, що мають значення для провадження у справі (ст.26.7), використовувати показання спеціальних технічних засобів (ст.26.8), витребувати відомості, необхідні для вирішення справи (ст. 26.10), і використовувати інші методи [1].

Вина у формі умислу присутній тоді, коли особа, яка вчинила діяння, усвідомлювала протиправний характер своєї дії або бездіяльності, передбачала її шкідливі наслідки і бажала або свідомо допускав настання цих наслідків або ставився до них байдуже. У деяких статтях КУпАП прямо вказується на вину у формі умислу. Більшість складів правопорушень, що містяться в КУпАП, носять формальний характер, тобто для визнання провини у вигляді наміру досить скоєння зазначеного в нормі права протиправної дії бездіяльності [6, с. 321].

1.2. Конституційно-правова основа громадського порядку в Україні

Після прийняття Конституції України на п'ятій сесії Верховної Ради в Україні 28 червня 1996 р. Державотворення в Україні йшло паралельно із суттєвими змінами в соціальній, політичній, економічній та інших сферах життя суспільства. Ці радикальні зміни створили передумови для демократизації та гуманізації суспільства та посилили захист прав і свобод людини відповідно до вимог міжнародно-правових актів та зобов'язань держави щодо Європейського Співтовариства. Однак ці перетворення неможливі без сильного та стабільного громадського порядку в Україні, що в кінцевому підсумку складає основу конституційного ладу в державі [3].

Вивчення поняття "громадський порядок" починається з вивчення поглядів провідних учених, з яких вирішальну роль мали наукові праці вчених Радянського Союзу. Однак ми виявляємо, що їхні погляди на визначення громадського порядку, природу громадського порядку та визначення громадського місця не завжди збігалися. М. І. Єропкін, А. П. Ключніченко та О. В. Серегін заклали основу концепції громадського порядку в 60-70-х роках минулого століття. М. І. Єропкін розглядав громадський порядок як роботу зі зв'язками з громадськістю, що є результатом виконання правоохоронних дій відповідними державними органами та їх посадовими особами або громадськістю та обмежується публічним місцем [28, с. 7] А. П. Ключніченко трактував громадський порядок як "систему взаємин, яка забезпечує нормальні умови для суспільно корисної діяльності громадян, їх відпочинку та життя, гарантує громадський спокій, повагу суспільної моралі, честь і гідність людей та збереження власності" [34, с. 126]. Слід зазначити, що критерій відмежування сфери громадського порядку від інших відносин через громадське місце є неправильним, оскільки на цій підставі працівник міліції не зобов'язаний реагувати на правопорушення непристойною поведінкою, п'яною

зухвалістю, що відбувається в окремій Квартира? Найбільш всебічним розглядом питання громадського порядку повинна бути думка О. В. Серьогіна, який заявив, що найважливішим критерієм відмежування громадського порядку від інших відносин є зміст конкретних суспільних відносин незалежно від місця їх походження. Він запропонував поділити соціальні відносини, що складають сферу громадського порядку, на три групи. Першу групу складають відносини, що забезпечують стан громадського спокою, злагодженість і ритмічність основних процесів і явищ життя, діяльності великих груп і груп людей або навіть населення міст, районів та інших населених пунктів. Другу групу соціальних відносин складають ті з них, хто сприяє підтримці особистого спокою громадян та порядку їхнього життя. Нарешті, до третьої групи відносин, що складають сферу громадського порядку, належать ті, що забезпечують повагу суспільної моралі, повагу до честі та людської гідності. На основі визначення цих груп суспільних відносин О. В. Серьогін запропонував своє визначення поняття "громадський порядок" - регулюється законами та іншими соціальними нормами системи суспільних відносин, встановлення, розвиток і захист яких забезпечує дотримання громадського та особистого спокою громадян повага до цих гарантій честі, людської гідності та соціальної моралі [7]. Серед науковців того часу, що вивчали адміністративне право, була ідея поняття "громадський порядок" у самому широкому і вузькому розумінні. У найширшому розумінні суспільний порядок - це система, порядок суспільних відносин, який формується під впливом соціальних норм з провідною роллю правових норм. У цьому сенсі громадський порядок створює сприятливі умови для успішного розвитку суспільства в цілому, ефективного функціонування його соціальних інститутів і всієї політичної системи. У вузькому розумінні громадський порядок розумівся вченими як система взаємовідносин, що складається, коли громадяни перебувають у громадських

місцях: на вулицях, площах, у садах, громадському транспорті, розвагах, торгівлі та гастрономії тощо. громадські місця, що характеризуються: їх доступністю для населення, необхідністю надати громадянам можливість користуватися своїми правами, захищати своє життя та здоров'я, честь, гідність та майно. Крім того, деякі вчені наполягали на тому, що концепція громадського порядку повинна виключати соціальні відносини, що регулюються соціальними нормами, тобто нормами моралі, релігії, національних та історичних звичаїв. Деякі російські вчені кінця 20 століття розглядали можливість поєднання терміна "громадський порядок" і термін "громадська безпека". інші вчені пропонують замінити "громадський порядок" на "громадська безпека". Серед них вчений І.О. Кулієв, який вважав, що "безпека" на відміну від абстрактного "порядку" має більш вузьке і конкретне значення [18, с. 31]. На наш погляд, це дві різні концепції, які неможливо замінити та поєднати, оскільки ці концепції представляють різні захищені соціальні відносини. У нормах Кримінального кодексу України ці поняття містяться в окремих розділах Кодексу: розділ 9 "Злочини проти громадського беззаконня" та розділ 12 "Злочини проти громадського порядку та моралі" [14]. Ці поняття також відокремлено в українському Законі "Про міліцію", де стаття 2 передбачає, що основними завданнями міліції є забезпечення особистої безпеки громадян, їх прав і свобод, законних інтересів, а також захист та підтримка охороняти громадський порядок. Тобто це різні поняття, і намагатися замінити одне іншим невірно [19]. Російський учений В. В. Пілін зазначив, що норми громадського порядку, враховуючи сферу діяльності, охоплюють три сфери людського життя: працю (компанії, установи та організації промислового та соціального значення), відпочинок (громадські місця відпочинку та відпочинок людей: вулиці), Торгові компанії, транспортні, розважальні компанії тощо) та повсякденне життя (сім'я, проживання тощо) [11, с. 345]. У своїй дисертації

вчений О. О. Солдатов додав до поняття громадського порядку дві риси - територіальну та нормативну. Він зазначив, що необхідно визначити просторові межі, в яких громадський порядок повинен підтримуватися публічним правом (територіальна характеристика) і на які слід посилатися в нормативних документах, які необхідні для підтримання громадського порядку (нормативна характеристика) [12, с. 84].

Розглянувши поняття "громадський порядок" та його суть, ми повинні перейти до аналізу законодавства, яке в сукупності складає правову основу громадського порядку. Конституція України, безсумнівно, посідає вирішальне місце серед правових норм, що складають правову основу громадського порядку, відповідно до статті 3: «Людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість та безпека є найвищими в Україні визнана соціальна цінність. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість держави. Держава відповідає перед людьми за свою діяльність. Створення та захист прав і свобод людини є головним завданням держави" [3]. Автори Науково-практичного коментаря до Конституції України під редакцією доктора юридичних наук В.Я. Тація зазначили, що "ця стаття може це зробити ми говоримо, що задає тон "усім наступним конституційним положенням, що відображають фактичне чи бажане становище людей в українському суспільстві, регулюють їх відносини з державою та керують громадським порядком" [5, с. 20]. У коментарі до статті Основного закону вищезазначені автори заявляють, що права та свободи людини - це певні людські здібності, які необхідні для задоволення потреб їх нормального існування та розвитку в конкретному історичному суспільстві, які об'єктивно визначаються досягнутим рівнем суспільства та має бути загальним і рівним. Для всіх людей. Права людини зазвичай можуть реалізовуватися за допомогою певних правових засобів "механізмів" (наприклад, право на працю, освіту та соціальне забезпечення не може

здійснюватися, якщо держава не має відповідного юридичного процесу). І людські свободи в багатьох випадках можуть бути реалізовані без такого втручання держави: Ваше завдання захищати, поважати та захищати відповідні варіанти (наприклад, свободу слова, релігії, вибір місця проживання) [13]. Гарантії прав і свобод Людина - це явища, які сприяють здійсненню прав і свобод людини, гарантують їх захист і захист. . Згадування таких гарантій зобов'язує державу не лише проголошувати закони та права прав і свобод, декларувати їх у конституції, але й піклуватися про їх практичність та здійсненність. Гарантії прав і свобод людини поділяються на загальносоціальні та відносно конкретні. До першого належать, насамперед, економічні явища (розвинена ринкова економіка суспільства, різні форми власності на засоби виробництва, включаючи приватну власність в індивідуальній та колективній формі, високий рівень продуктивності праці тощо); політичні (демократична соціальна система, плюралістична, відкрита політична система, існування всеосяжної мережі громадських об'єднань, у тому числі політичних партій, завдяки яким "вислуховуються" та координуються інтереси різних верств суспільства, демократична виборча система тощо); духовно-ідеологічні (ідеологічний плюралізм, відсутність "націоналізації" однієї з ідеологій, поширення загальнолюдських ідеалів). До другої групи гарантій прав і свобод людини належать встановлені державою правові норми, спеціально спрямовані на гарантування прав і свобод (багато з цих норм закріплені в Конституції України), а також практичні заходи щодо їх застосування та застосування та їх об'єктивні результати (у тому числі правоохоронні закони компетентних державних органів) [5, с. 20-23].

При подальшому аналізі змісту Конституції України слід зазначити, що вона відображає ще одне загальне правило, пов'язане з принципами громадського порядку. Це стаття 21, яка передбачає, що всі люди є вільними та рівними у своїй гідності та правах. Цей принцип рівності держави стоїть

на першому місці, відповідно до загальнолюдських норм, закріплених у статті 1 Загальної декларації прав людини. Поняття свободи передбачає свободу людської волі, тобто здатність свідомо, самостійно та добровільно обирати той чи інший варіант поведінки, діяльності, як інтелектуальної, так і розумової та фізичної. Однак свобода має свої об'єктивні межі, які визначаються як природними, так і соціальними законами та умовами [5, с. 114]. Враховуючи ці соціальні закономірності та умови, що обмежують свободу людини, можна провести паралель із соціальними нормами роботи з громадськістю, що відновлює існуючий взаємозв'язок між правами та свободами людини та існуючим Рівень громадського порядку підтверджено. Гідність кожної людини, в свою чергу, є унікальною, неперевершеною людською цінністю, яка виникає від народження і однакова для всіх людей. Усвідомлення цієї людини призводить до формування самооцінки кожної людини, очікування поваги до неї з боку інших людей, ставлення до захисту своїх прав, а також визнання рівності всіх інших людей. Рівність гідності кожної людини, у свою чергу, відображається у статті 28 Конституції України, згідно з якою "кожен має право поважати її гідність". Ця норма Конституції передбачає, що держава захищає права та гідність людини, коли людина перебуває у громадському місті. Отже, самопротивлення суспільству, п'яна сміливість, образа честі та гідності людини, що порушують громадський порядок, визначаються як об'єктивна сторона правопорушення – хуліганство [3].

Окрім загальних норм, необхідно вивчити і більш вузькі норми Конституції, які закріплюють права і свободи людей і громадян, що мають безпосереднє відношення до громадського порядку і які реалізуються, коли громадяни перебувають у громадських місцях. Вони містяться в розділі 2 "Права, свободи та відповідальність" Людина і громадянин ". Серед них: право на мирні зібрання (ст. 39 Конституції України); право власності (ст. 41

Конституції України); право на Праця (стаття 43 Конституції України); право на відпочинок (стаття 45 Конституції України); право на безпечне довкілля (стаття 50 Конституції України) [3].

Порушення громадського порядку, як правило, пов'язані з пошкодженням та знищенням приватної власності. Право власності гарантується статтею 41 Конституції України. Відповідно до змісту цієї статті, недоторканість права на приватну власність є загальним принципом, на основі якого закони України передбачають конкретні правила та механізми забезпечення ефективності цих гарантій.

Недоторканість права власності має широке значення і означає заяву про невтручання осіб, включаючи органи влади, у здійснення своїх повноважень, неможливість свавілля щодо приватного власника та його прав, неприпустимість порушень його повноважень щодо його майна та його Дії, що суперечать інтересам власника, його волі тощо. Щоб захистити це право, держава повинна вжити заходів щодо посилення заходів щодо забезпечення громадського порядку [3].

Права, які також виникають у зв'язку із захистом громадського порядку, включають право на працю та право на відпочинок. Стаття 43 Конституції України зазначає, що кожен має право на працю[3]. У свою чергу, держава повинна гарантувати це право та створити справедливі та сприятливі умови праці. Працівник, який перебуває на роботі, захищений державою не тільки від незаконного втручання роботодавця, але й від приниження честі та гідності, грубості та перешкод нормальному функціонуванню компанії, установи та організації. Наприклад, заходи, спрямовані на перешкоджання роботі об'єкта, ображення та приниження персоналу цього об'єкту, побиття та заподіяння їм шкоди, що призвели до припинення об'єкта на тривалий час, вважаються грубим порушенням

громадського порядку та становлять кримінальне правопорушення - хуліганство за статтею 296 Кримінального кодексу України [14].

Право на працю, прямо передбачене статтею 45 Конституції України, безпосередньо пов'язане з правом на працю. Зрозуміло, що продуктивна робота можлива лише за умови збереження здатності працівника, якому потрібен відпочинок для відновлення. Право на відпочинок детально викладено в Кодексі законів про працю (Кодекс законів про працю України, Закон України «Про відпустки»), де визначено такі види відпочинку, як перерви протягом робочого дня, вихідні, святкові та неробочі дні, святкові дні тощо. Дозвілля та відпочинок пов'язані з перебуванням людей у громадських місцях, на площах, площах та громадських заходах. Держава гарантує право громадян на відпочинок, забороняє порушення вільного дозвілля та захищає громадян, які мають право на відпочинок, від незаконного втручання в громадські місця [3].

У свою чергу, вільний час людини пов'язаний з правом на безпечне довкілля, передбаченим статтею 50 Конституції України. Отже, навколишнє середовище в розумінні природного середовища - це низка природних та природно-антропогенних умов та процесів, які оточують людину та є сферою її життя та дій [3]. Навколишнє середовище повинно бути безпечним для здоров'я людини. Ця визначеність у законодавстві виражається екологічними нормами, такими як Б. гранично допустимі концентрації забруднюючих речовин у навколишньому середовищі, гранично допустимі акустичні, електромагнітні, радіаційні та інші шкідливі фізичні впливи на навколишнє середовище, гранично допустимі викиди та скиди шкідливих для навколишнього середовища хімічних речовин, шкідливий фізичний вплив. біологічні фактори (стаття 33 українського Закону "Про охорону навколишнього середовища") [15]. Слід додати, що захист населення від шкідливого впливу шуму, неіонізуючого випромінювання та інших фізичних

факторів детально регламентується в українському Законі "Про забезпечення добробуту гігієни та епідемій", де зазначено, що він запобігає шкідливому впливу на шум та зменшуватись на неіонізуюче випромінювання та інші фізичні фактори, при здійсненні діяльності правоохоронні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та громадяни несуть відповідальність за:

- здійснювати відповідні організаційні, економічні, технічні, технологічні, архітектурні та структурні заходи, а також інші заходи щодо запобігання утворенню та зменшенню шуму до рівня, визначеного гігієнічними стандартами;

- під час роботи підприємств громадського харчування, торгівлі, побутового обслуговування,

- розважальний та азартний бізнес, культура, під час концертів, дискотек, масових свят та розважальних заходів тощо. Рівні звуку звукового обладнання та музичних інструментів у приміщенні та на відкритому повітрі, а також рівень шуму в сусідніх житлових та громадських будівлях, що не перевищує рівні, визначені нормами гігієни;

- Вжити заходів для запобігання перевищенню рівнів шуму, встановлених гігієнічними нормами, протягом дня в наступних приміщеннях та на таких територіях (об'єкти, що охороняються):

- 1) житлові будинки та прибудинкові території;

- 2) лікувальних, санаторно-курортних закладів, будинків-інтернатів, закладів освіти, культури;

- 3) готелів і гуртожитків;

- 4) розташованих у межах населених пунктів закладів громадського харчування, торгівлі, побутового обслуговування, розважального та грального бізнесу;

5) інших будівель і споруд, у яких постійно чи тимчасово перебувають люди;

б) парків, скверів, зон відпочинку, розташованих на території мікрорайонів і груп житлових будинків. Також на цих об'єктах у нічний час, із двадцять другої до восьмої години забороняються гучний спів і викрики, користування звуковідтворювальною апаратурою та іншими джерелами побутового шуму, проведення салютів, феєрверків, використання піротехнічних засобів. Затвердження правил додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях, а також контроль за їх додержанням, покладається цим Законом на органи місцевого самоврядування, які з урахуванням особливостей окремих територій (курортні, лікувально-оздоровчі, рекреаційні, заповідні тощо) установлюються заборони та обмеження щодо певних видів діяльності, що супроводжуються утворенням шуму, а також установлюється порядок проведення салютів, феєрверків, інших заходів із використанням вибухових речовин і піротехнічних засобів [16].

Окрім конституційних норм у коло наукового дослідження увійшли і норми галузевого законодавства, які конкретизують права та обов'язки громадян, що закріплені в Конституції, та стосуються сфери охорони громадського порядку, переважно це норми-заборони (Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення), та регулятивні норми (Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» та інші) [16].

Насамперед висвітливо норми Кримінального кодексу України, зокрема, норми розділу 12 “Злочини проти громадського порядку та моральності” [14]. В цьому розділі містяться кримінальні правопорушення, що посягають на громадський порядок, а саме: групове порушення громадського порядку (стаття 293 Кримінального кодексу України, далі КК

України), масові заворушення (стаття 294 КК України), заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку (стаття 295 КК України), хуліганство (стаття 296 КК України). Зміст частини цих норм, ми вже торкалися в ході дослідження, тому зупинятися на їх тлумаченні не має сенсу [14].

Проведене дослідження дає підстави для висновку, що конституційно-правова основа громадського порядку представляє собою сукупність правових актів, що містяться у Конституції України та нормативних актах, які в цілому закріплюють права, свободи та інтереси людини, визначають їх правомірну поведінку, встановлюють заборони та відповідальність за їх порушення у сфері громадського порядку. Але правові норми, що були досліджені, не в повній мірі відображають різноманіття суспільних відносин, що складають поняття «громадський порядок» та «громадське місце», у зв'язку з чим виникають суперечки серед учених з цих питань, та допускаються помилки у правозастосовній діяльності при виконанні завдань з охорони громадського порядку. Тому на нашу думку, є вельми необхідним розробка та прийняття Закону України, що регламентує суспільні відносини у сфері громадського порядку, у якому буде надано визначення «громадський порядок», «громадське місце». Виважена наукова розробка з врахування теоретичних та практичних напрацювань Закону України «Про охорону громадського порядку» є перспективним напрямком подальших наукових досліджень у даній сфері.

1.3. Види адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок

Склади правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку регламентовані в КУпАП, які можна об'єднати в певні групи. Перша група правопорушень що посягають на громадський порядок і

громадську безпеку зачіпають загальні сфери життєдіяльності суспільства. До цієї групи належать такі склади:

1. Дрібне хуліганство- порушення громадського порядку, що виражає явну неповагу до суспільства, що супроводжується нецензурною лайкою в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян, а так само знищенням чи пошкодженням чужого майна. Ті ж дії, пов'язані з непокорю законній вимозі представника влади або іншої особи, яка виконує обов'язки з охорони громадського порядку або припиняють порушення громадського порядку. Одним з основних ознак дрібного хуліганства є нецензурна лайка в громадських місцях. Під громадським місцем при цьому розуміються вулиці, площі, транспортні засоби загального користування, організації торгівлі і громадського харчування, аеропорти, вокзали, парки, зали видовищних заходів, житлові мікрорайони, під'їзди та інші місця спілкування (знаходження) людей, в яких задовольняються їх різні життєві потреби і які вільні для доступу громадян. Інша ознака дрібного хуліганства - порушення громадського порядку, який розглядається як система відносин, що складаються в результаті дотримання і виконання норм і правил, що регулюють поведінку людей в громадських місцях [1].

2. Порушення встановленого порядку організації або проведення зборів, мітингу, демонстрації, ходи або пікетування. Даний склад правопорушення кваліфікований на три види: Це: порушення встановленого порядку організації зборів, мітингу, демонстрації, ходи або пікетування (ч.1.); порушення встановленого порядку проведення зборів, мітингу, демонстрації, ходи або пікетування (ч.2); організація або проведення несанкціонованих зборів, мітингу, демонстрації, ходи або пікетування в безпосередній близькості від території ядерної установки, радіаційного джерела або пункту зберігання ядерних матеріалів або радіоактивних речовин, а так само активна участь у таких акціях, якщо це ускладнило

виконання персоналом зазначених об'єктів службових обов'язків або створило загрозу безпеці населення і навколишнього середовища (ч.3) Об'єктом правопорушення, відповідальність за якого встановлено ч. 1, є громадський порядок і громадська безпека при організації вуличних походів і демонстрацій. Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 20.2 КУпАП, виражається як у дії, так і в бездіяльності, що полягає в порушенні норм, що встановлюють порядок організації зборів, мітингу, демонстрації, ходи або пікетування. Наприклад, необхідно кваліфікувати як правопорушення неподання повідомлення про проведення масової акції, або надання такого повідомлення з порушенням встановлених термінів, або складання повідомлення з порушенням вимог до форми його складання і т.д. Суб'єктами правопорушення, можуть бути організатори усі вказані масових акцій. Суб'єктивна сторона даного правопорушення, може характеризуватися виною у формі умислу або необережності [1].

Не допускаються організація та проведення мітингів, демонстрацій, пікетування, блокування транспортних комунікацій та інших громадських заходів за межами територій ядерних установок і пунктів зберігання, а також страйків, якщо в результаті цього може статися порушення працездатності ядерної установки або пункту зберігання, буде ускладнено виконання працівниками ядерних установок або пунктів зберігання своїх службових обов'язків або матимуть місце інші загрози безпеці населенню, навколишньому середовищу, здоров'ю, правам і законним інтересам інших осіб [1].

Наступна група правопорушень пов'язана з громадською безпекою, до яких відносяться такі склади правопорушень:

1. Порушення вимог пожежної безпеки. Під пожежною безпекою, яка є складовою частиною суспільної безпеки, розуміється стан захищеності особистості, майна, суспільства і держави від пожеж. При цьому пожежею

визнається неконтрольоване горіння, що заподіює шкоду, шкоду життю і здоров'ю громадян, інтересам громадян і держави.

Порушення вимог пожежної безпеки включають в себе порушення вимог пожежної безпеки, встановлених стандартами, нормами і правилами; ті самі дії, вчинені в умовах особливого протипожежного режиму; порушення вимог стандартів, норм і правил пожежної безпеки, що спричинило виникнення пожежі без заподіяння тяжкого або середньої тяжкості шкоди здоров'ю людини або без настання інших тяжких наслідків; видача сертифіката відповідності на продукцію без сертифікату пожежної безпеки в разі, якщо сертифікат пожежної безпеки обов'язковий; продаж продукції або надання послуг, що підлягають обов'язковій сертифікації в галузі пожежної безпеки, без сертифіката відповідності; несанкціоноване перекриття проїздів до будівель і споруд, встановлених для пожежних машин і техніки.

2. Порушення вимог режиму надзвичайного стану (за винятком порушення правил комендантської години).

3. Невиконання вимог норм і правил щодо попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій, які включає в себе невиконання передбачених законодавством обов'язків щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного або техногенного характеру, а так само невиконання вимог норм і правил щодо попередження аварій і катастроф на об'єктах виробничого або соціального призначення; Невжиття заходів щодо забезпечення готовності сил і засобів, призначених для ліквідації надзвичайних ситуацій, а також несвоєчасне напрямом в зону надзвичайної ситуації сил і засобів, передбачених затвердженим в установленому порядку планом ліквідації надзвичайних ситуацій.

4. Порушення правил цивільної оборони. Відносини, які адміністративними заходами забезпечує дана стаття, врегульовані Законом

України та прийнятими відповідно до нього нормативно-правовими актами Президента України та Уряду України [1].

Об'єктом даних складів правопорушень є так само громадський порядок і громадська безпека. Суб'єктом даних складів правопорушень є громадяни, посадові особи та юридичні особи Суб'єктивна сторона даних правопорушення виражається виною у формі умислу або необережності [1].

Наступна група правопорушень що посягають на громадський порядок і громадську безпеку пов'язані з особливим предметом їх здійснення - зброї.

До даних складам правопорушень відносяться такі:

1. Порухення правил виробництва, продажу, колекціонування, експонування, обліку, зберігання, носіння або знищення зброї і патронів до нього, яке включає в себе три кваліфікуючих виду. Це: порушення правил виробництва, продажу, зберігання або обліку зброї і патронів до нього; порушення правил зберігання, носіння або знищення зброї і патронів до нього громадянами; порушення правил колекціонування або експонування зброї і патронів до нього.

2. Установка на цивільному чи службову зброю пристосування для безшумної стрільби або прицілу (прицільного комплексу) нічного бачення (за винятком прицілів для полювання), порядок використання яких встановлюється Урядом України. Даною статтею запроваджується адміністративне стягнення за порушення заборони на установку на цивільному чи службову зброю пристосування для безшумної стрільби або прицілу (прицільного комплексу) нічного бачення (за винятком прицілів для полювання), порядок використання яких встановлюється Урядом України.

3. Незаконні виготовлення, продаж пневматичної зброї або передача пневматичної зброї з дуловою енергією понад 7,5 джоуля і калібру 4,5 міліметра без дозволу органів внутрішніх справ.

4. Порушення термінів реєстрації (перереєстрації) зброї або термінів постановки його на облік, як громадянами, так і посадовими особами, відповідальними за зберігання та використання зброї, термінів постановки зброї на облік в органах внутрішніх справ, продовження (перереєстрації) дозволів (відкритих ліцензій) на його зберігання і носіння.

5. Пересилання зброї, порушення правил перевезення, транспортування чи використання зброї і патронів.

6. Стрільба з зброї в населених пунктах і в інших, невідведених для цього місцях, а так само в відведених для цього місцях з порушенням встановлених правил.

7. Порушення правил сертифікації при виробництві та обігу зброї та набоїв до неї.

8. Продаж механічних розпилювачів, аерозольних і інших пристроїв, споряджених сльозоточивими або дратівливими речовинами, електрошоковими пристроями або іскровими разрядниками, без відповідної ліцензії [1].

Об'єктом даних складів правопорушень є так само громадський порядок і громадська безпека. Суб'єктом даних складів правопорушень є в залежності від складу правопорушення громадяни, посадові особи та юридичні особи Суб'єктивна сторона даних правопорушення виражається виною у формі умислу або необережності [1].

КУпАП містить і інші склади правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку зачіпають ту чи іншу сферу життєдіяльності:

- за порушення пропускнуго режиму об'єкту, що охороняється;
- порушення особливого режиму в закритому адміністративно-територіальному утворенні (ЗАТУ);

- розпивання пива і напоїв, що виготовляються на його основі, алкогольної і спиртовмісної продукції або споживання наркотичних засобів або психотропних речовин у громадських місцях.

- неподання у військовий комісаріат чи в інший орган, який здійснює військовий облік, списків громадян, які підлягають початковій постановці на військовий облік [1].

РОЗДІЛ 2. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК

2.1. Порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок

Правознавець Козлов Ю.М., зазначає, що провадження у справах про адміністративні правопорушення є однією із сторін адміністративно-процесуальної діяльності, здійснюваної широким колом виконавчих органів, а також їх посадових осіб. Суб'єктами такої діяльності є і судові органи, функції яких постійно розширюються, що свідчить про посилення процесуальних гарантій прав та інтересів осіб, що піддаються адміністративної відповідальності, і спеціальні органи, наприклад, військові комісаріати [17, с. 48].

Процесуальний характер виробництва своє основне вираження отримує в реалізації санкцій правових норм, що встановлюють адміністративну відповідальність громадян і посадових осіб, організацій за вчинені ними адміністративні правопорушення. Відповідно визначаються і завдання виробництва, головна з яких полягає в забезпеченні всебічного, повного, об'єктивного і своєчасного розгляду повноважними судьями, органами і посадовими особами кожної справи про адміністративне правопорушення з метою вирішення його відповідно до закону [20, с. 148].

В інтересах виконання завдань виробництва КУпАП регламентує найважливіші його процесуальні прояви: порядок виробництва, права і обов'язки учасників виробництва, види і порядок складання процесуальних документів (протоколи, визначення і т.п.), види і порядок використання доказів, порядок застосування спеціальних заходів процесуального забезпечення виробництва (наприклад, адміністративне затримання, огляд

приміщень, територій) і ін. на відміну від кримінального, цивільного і арбітражного виробництва, кожне з яких оснащено процесуальними кодексами, провадження у справах про адміністративні правопорушення регламентуються спеціальним Адміністративно-процесуальним кодексом, а нормами КУпАП, складовими зміст його розділу IV [1].

Оскільки в число завдань провадження у справах про адміністративні правопорушення входить забезпечення виконання винесеної постанови, остільки виконавче провадження також є складовою частиною комплексу адміністративно-процесуальних дій. У той же час виконання винесених постанов не відноситься до повноважень суддів, органів і посадових осіб, які розглядають конкретні справи; це функція інших органів і посадових осіб [21].

Провадження у справах про адміністративні правопорушення - одна з форм адміністративного процесу, основною рисою якого, що дозволяє провести грань між ним і цивільним і кримінальним процесом, є його переважно позасудовий порядок. Правила, відповідно до яких визначається момент порушення справи про адміністративне правопорушення. Так, справа про адміністративне правопорушення вважається порушеною з моменту:

- 1) складання першого протоколу про застосування заходів забезпечення провадження у справі про адміністративне правопорушення, передбачених КУпАП;

- 2) складання протоколу про адміністративне правопорушення або винесення прокурором постанови про порушення справи про адміністративне правопорушення;

- 3) винесення ухвали про порушення справи про адміністративне правопорушення при необхідності проведення адміністративного розслідування, передбаченого КУпАП;

4) оформлення попередження або з моменту накладення (стягнення) адміністративного штрафу на місці вчинення адміністративного правопорушення в разі, якщо відповідно до КУпАП протокол про адміністративне правопорушення не складається [22, с. 50].

Приводами до порушення справи про адміністративне правопорушення відповідно до КУпАП є:

1) безпосереднє виявлення посадовими особами, уповноваженими складати протоколи про адміністративні правопорушення, достатніх даних, що вказують на наявність події адміністративного правопорушення;

2) що надійшли з правоохоронних органів, а також з інших державних органів, органів місцевого самоврядування, від громадських об'єднань матеріали, що містять дані, які вказують на наявність події адміністративного правопорушення;

3) повідомлення і заяви фізичних і юридичних осіб, а також повідомлення в засобах масової інформації, що містять дані, які вказують на наявність події адміністративного правопорушення [1].

КУпАП встановлено, що справа про адміністративне правопорушення може бути порушено посадовою особою, уповноваженою складати протоколи про адміністративні правопорушення, тільки при одночасній наявності не тільки приводу, а й підстави. Як такої підстави в КУпАП зазначено наявність достатніх даних, що вказують на подію адміністративного правопорушення. Відповідно до КУпАП у разі відмови в порушенні справи про адміністративне правопорушення за наявності матеріалів, повідомлень, заяв, зазначених у КУпАП, посадовою особою, яка розглянула зазначені матеріали, повідомлення, заяви, виноситься мотивована ухвала про відмову в порушенні справи про адміністративне правопорушення. Перелік обставин, що виключають провадження у справі про адміністративне правопорушення, наведено в КУпАП. При наявності

хоча б однієї з таких обставин провадження у справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате провадження підлягає закриттю:

- 1) відсутність події адміністративного правопорушення;
- 2) відсутність складу адміністративного правопорушення, в тому числі недосягнення фізичною особою на момент вчинення протиправних дій (бездіяльності) віку, передбаченого КУпАП для залучення до адміністративної відповідальності, або неосудність фізичної особи, яка вчинила протиправні дії (бездіяльність);
- 3) дії особи в стані крайньої необхідності;
- 4) видання акта амністії, якщо такий акт усуває застосування адміністративного покарання;
- 5) скасування закону, який встановив адміністративну відповідальність;
- 6) закінчення строків давності притягнення до адміністративної відповідальності;
- 7) наявність по одному і тому самому факту вчинення протиправних дій (бездіяльності) особою, щодо якої ведеться провадження у справі про адміністративне правопорушення, постанови про призначення адміністративного покарання, або постанови про припинення провадження у справі про адміністративне правопорушення, або постанови про порушення кримінальної справи;
- 8) смерть фізичної особи, щодо якої ведеться провадження у справі про адміністративне правопорушення [1].

КУпАП встановлено, що про вчинення адміністративного правопорушення складається протокол. У разі порушення справи прокурором, а так само в разі, якщо при здійсненні адміністративного правопорушення призначається адміністративне покарання у вигляді

попередження або адміністративного штрафу в розмірі, що не перевищує одного мінімального розміру оплати праці, а при порушенні митних правил - у розмірі, що не перевищує десяти мінімальних розмірів оплати праці, протокол про адміністративне правопорушення не складається, а уповноваженим на те посадовою особою на місці вчинення адміністративного правопорушення оформляється попередження або накладається і стягується адміністративний штраф протокол не складається.

2.2. Особливості справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок

Найбільш яскраво специфіку адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, відображають відомості про суб'єктивної та об'єктивної сторони, про суб'єкт і об'єкт даних правопорушень. Об'єктивна сторона даних правопорушень виражається у формі дії (незаконна приватна детективна або охоронна діяльність, поява в громадських місцях у стані сп'яніння та ін.), Або бездіяльності (порушення вимог пожежної безпеки, режиму надзвичайного стану, порушення термінів реєстрації зброї, і ін.). Суб'єктивна сторона даних правопорушень виражається в навмисній формі провини або у формі необережності. Причому, більшість з них можуть бути здійснені саме з прямим умислом [5].

Зі сказаного видно, що основними об'єктами цих злочинів є громадський порядок і громадська безпека. Як видається, на особливу увагу заслуговує те, що в якості суб'єктів адміністративних правопорушень, розташованих законодавцем в КУпАП, в залежності від їх конкретного складу можуть визнаватися як фізичні, так і юридичні особи. У той же час в деяких статтях конкретизується суб'єкт адміністративного правопорушення, тобто виділяється спеціальний суб'єкт.

У контексті є важливим назвати основні риси адміністративної відповідальності за правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, такими можна визнати такі риси:

- адміністративна відповідальність розглядається як правова відповідальність за правопорушення, об'єктом посягання вважаються громадський порядок і громадська безпека;

- вона застосовується в якості основного способу охорони права, боротьби з адміністративними правопорушеннями;

- вона має відмінність у суб'єктний склад, що виражається в тому, що її суб'єктами є не тільки фізичні, але і юридичні особи. Адміністративне покарання до юридичної особи застосовується не тільки як покарання за винні дії, але і для забезпечення виконання ним своїх обов'язків або вимог, пред'явлених державними органами;

- вона характеризується впливом, що надаються уповноваженим на те державним органом на конкретну особу, яка вчинила адміністративне правопорушення, метою якого є не тільки виховання особи в дусі поваги до закону і правопорядку, а й попередження інших правопорушень;

- застосування примусових заходів виступає як наслідок порушення адміністративних правил, серед яких треба назвати адміністративне покарання, яке застосовується, на відміну від заходів попередження, припинення і забезпечення провадження у справі, для притягнення особи до адміністративної відповідальності;

- заходи адміністративної відповідальності використовують багато спеціально уповноважені на те органи та посадові особи;

- дані заходи можуть застосовуватися спеціально уповноваженими на те органами і посадовими особами по відношенню до порушників, не пов'язаним з ними службовими відносинами.

- притягнення до адміністративної відповідальності та призначення адміністративного покарання не тягне за собою судимості і не може бути приводом для звільнення з місця роботи;

- для адміністративної відповідальності характерний свій порядок встановлення, свій процесуальний порядок реалізації та інші риси, властиві адміністративної відповідальності за даний вид правопорушень [20, с. 242].

Таким чином, адміністративну відповідальність за правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, можна вважати частиною загальної адміністративної відповідальності.

Чинне законодавство не дає однозначної відповіді про необхідність укладення відповідних угод лише на оплатній основі. Матеріальні витрати, пов'язані із застосуванням адміністративного законодавства, тобто питання, що знаходиться в спільному веденні України і су'ктів України, покладені на обидві сторони.

Оскільки в законодавстві визначено право, а не обов'язок органів державної влади суб'єктів України здійснювати з предметів спільного ведення України і суб'єктів України витрати на реалізацію покладених на поліцію обов'язків по охороні громадського порядку і забезпечення громадської безпеки, представляється, що забезпечення діяльності співробітників поліції по складання протоколів про адміністративні правопорушення, перелік яких визначено регіональною владою, не повинно бути покладено лише на суб'єкти України [8].

Звісно ж, що введення адміністративної відповідальності на федеральному рівні за правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, і передбачені в регіональному законодавстві, віднесення їх до компетенції органів внутрішніх справ дозволить вирішити проблему і відмовитися від необхідності досить складною і трудомісткою процедури укладення угод між МВС України і органами виконавчої влади

суб'єктів України про передачу частини повноважень щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, передбачених законами суб'єктів України [23].

Невідповідність і протиріччя регіонального законодавства конституційним вимогам і нормам федерального законодавства, що обумовлює необхідність його реформування. Так, в регіональному законодавстві присутні окремі положення, які порушують федеральне законодавство і виходять за межі компетенції органу державної влади суб'єкта України. Зокрема, закріплені регіональним законом склади адміністративних правопорушень включають склади правопорушень, адміністративна відповідальність за які передбачена положеннями КУпАП; регіональні санкції не відповідають аналогічним, введеним на федеральному рівні [1].

Таким чином, проблеми дослідження законотворчості суб'єктів України в області встановлення адміністративної відповідальності полягають у суперечливості підходів регіональних законодавців до регламентації адміністративних правопорушень, специфіки прийнятих суб'єктами законів про адміністративні правопорушення та адміністративної відповідальності. А, отже, необхідний більш глибокий аналіз обґрунтованості прийняття і застосування тих чи інших адміністративних норм на рівні суб'єктів України [24].

На закінчення можна зробити наступні висновки громадський порядок і громадська безпека є головними об'єктами адміністративно-правової охорони.

Найбільш яскраво специфіку адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, відображають відомості про суб'єктивну і об'єктивну сторону цих злочинів.

Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, має одночасно ознаками, характерними як для адміністративної відповідальності в цілому, так і специфічними, властивими тільки їй. У зв'язку з цим дані правопорушення є специфічним проявом посягань правопорушників на громадський порядок і громадську безпеку.

Вважаємо за необхідне з метою вдосконалення законодавства про суб'єктивні ознаки адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, доповнити КУпАП таким кваліфікуючою ознакою, як вчинення цього правопорушення особою, яка вже раніше притягувалася до адміністративної відповідальності за аналогічне правопорушення.

2.3. Стадії провадження справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок

У КУпАП вперше законодавець передбачив питання підготовки і розгляду справи про адміністративне правопорушення.

У КУпАП даному питанню присвячений розділ (“Розгляд справи про адміністративне правопорушення”), який включає в себе більше 10 статей [1].

Слід зазначити, що при підготовці до розгляду справи про адміністративне правопорушення, а також у випадках необхідності, передбачених в КУпАП, має бути винесено ухвалу. Такими випадками, зокрема, є: призначення часу і місця розгляду справи, про виклик осіб, зазначених у статтях КУпАП, про витребування необхідних додаткових матеріалів у справі, про призначення експертизи, про відкладення розгляду справи, про передачу протоколу про адміністративне правопорушення та

інших матеріалів справи на розгляд по підвідомчості, якщо розгляд справи не відноситься до компетенції судді, органу, посадової особи, до яких протокол про адміністративне правопорушення та інші матеріали справи надійшли на розгляд, або винесено ухвалу про відвід судді, складу колегіального органу, посадової особи і в інших випадках [25].

Відповідно до вимог КУпАП при розгляді справи про адміністративне правопорушення повинні бути дотримані наступні процесуальні вимоги, зокрема оголошується, хто розглядає справу, яка справа підлягає розгляду, хто і на підставі якого закону притягується до адміністративної відповідальності; перевіряються повноваження законних представників фізичної або юридичної особи, захисника і представника, роз'яснюються особам, які беруть участь в розгляді справи, їх права та обов'язки і т.д [25].

Необхідно відзначити, що справа про адміністративне правопорушення повинна бути розглянута в терміни, зазначені в статті КУпАП “Строки розгляду справи про адміністративне правопорушення” [1].

Термін розгляду справи про адміністративне правопорушення залишився колишнім і становить 15 днів. Так, справа про адміністративне правопорушення повинна бути розглянута в п'ятнадцятиденний строк з дня отримання суддею, органом, посадовою особою, правомочними розглядати справу, протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи. У КУпАП передбачена можливість продовження строку розгляду справи про адміністративне правопорушення [25].

Слід зазначити, що КУпАП містить вимоги про складання протоколу про розгляд справи про адміністративне правопорушення в разі розгляду справи колегіальним органом. Вимоги до змісту даного протоколу передбачені КУпАП [1].

Наступною стадією після підготовки до розгляду справи про адміністративне правопорушення, порядку розгляду справи про

адміністративне правопорушення є винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення [25].

Згідно КУпАП постанову по справі про адміністративне правопорушення має бути оголошено негайно після закінчення розгляду справи [1].

Відповідно до КУпАП копія постанови повинна бути вручена під розписку фізичній особі, або законному представнику фізичної особи, або законному представнику юридичної особи, щодо яких її винесено, а також потерпілому на його прохання. Копія постанови може бути надіслана вищевказаним особам протягом трьох днів з дня винесення постанови [1].

З огляду на, що застосування заходів адміністративних покарань за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених відповідними статтями КУпАП, має на меті попередження та недопущення правопорушень, в Кодексі міститься обов'язкова вимога до напрямку подання про усунення причин і умов, що сприяли вчиненню адміністративного правопорушення. Дана вимога міститься в статті КУпАП “Подання про усунення причин і умов, що сприяли вчиненню адміністративного правопорушення” [1].

Учасники провадження у справах про адміністративні правопорушення (суддя, орган, посадова особа, що розглядають справу про адміністративне правопорушення) зобов'язані при встановленні причин правопорушення, а також умов, що сприяли його вчиненню, внести до відповідних організацій і посадовим особам подання про вжиття заходів щодо усунення зазначених причин і умов [26, с. 34].

Виконання обов'язків учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення має відповідати виконанню обов'язків організаціями та посадовими особами, яким направлено подання [25, с. 6].

Організації та посадові особи зобов'язані не тільки розглянути подання про усунення причин і умов, що сприяли вчиненню адміністративного правопорушення, а й повідомити про вжиті заходи судді, в орган, посадовій особі, яка внесла подання [26, с. 21].

Організації та посадові особи зобов'язані повідомити про вжиті заходи протягом місяця з дня одержання подання.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржено. Право оскаржити постанови у справах про адміністративні правопорушення носить факультативний характер. Його використання залежить від розсуду осіб, яким дане право надано. При складанні скарги слід звертати увагу на аргументацію приводяться в ній доводів з посиланнями на закони та інші нормативні правові акти, які, на думку особи, яка подає скаргу, уповноважена посадова особа повинна була при розгляді справи про адміністративне правопорушення застосувати, але не зробило цього або застосувало неправильно, підтверджуючи свої доводи наявними в справі доказами. Скарга повинна завершуватися викладом вимог заявника виходячи з повноважень інстанцій. Постанова по справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржена особою, щодо якої ведеться провадження у справі, потерпілим, законним представником фізичної особи, законним представником юридичної особи, захисником і представником, тобто зацікавленими особами. Виконання постанови - заключна стадія провадження у справі про адміністративне правопорушення. Завданнями виконавчого провадження є забезпечення виконання винесеної постанови, захист законних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, попередження адміністративних правопорушень, виховання громадян у дусі поваги і дотримання законів, прав інших громадян, відповідальності перед суспільством [25, с. 143].

У висновку можна сказати, що при підготовці до розгляду справи про адміністративне правопорушення, а також у випадках необхідності, передбачених в КУпАП, має бути винесено ухвалу. Такими випадками, зокрема, є: призначення часу і місця розгляду справи, про виклик осіб, зазначених у статтях КУпАП, про витребування необхідних додаткових матеріалів у справі, про призначення експертизи, про відкладення розгляду справи, про передачу протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи на розгляд по підвідомчості, якщо розгляд справи не відноситься до компетенції судді, органу, посадової особи, до яких протокол про адміністративне правопорушення та інші матеріали справи надійшли на розгляд, або винесено ухвалу про відвід судді, складу колегіального органу, посадової особи і в інших випадках

РОЗДІЛ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

3.1. Проблеми правового регулювання адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку

Сучасне суспільство, реалії суспільного життя, економічного розвитку відносин змушують замислюватися про впровадження нових форм і методів правового регулювання. Особливе місце в даному напрямку займає сфера публічно-правових відносин, пов'язаних з вчиненням адміністративних правопорушень. Життя таке швидкоплинне, що складно вловлювати не тільки нюанси, але і концептуальні проблеми. Сьогодні політика поглинула все галузі і сфери суспільства. У той же час заслуговує на особливу увагу питання, пов'язані з можливістю застосування заходів державного примусу. У засобах масової інформації останнім часом доводиться досить часто чути про жахливі правопорушення, а також іноді і не зовсім адекватні заходи реагування з боку держави та уповноважених ним органів і посадових осіб на розглянуті правопорушення і до осіб, які їх вчинили. Будучи на шляху розбудови демократичної і правової держави, громадянського суспільства з ідеалами забезпечення прав, свобод та інтересів людини і громадянина, верховенства права, свободи, рівності і справедливості, максимального обмеження втручання держави в приватно-правові відносини, а також регулювання публічно-правових відносин, коли саме людина, її права і свободи визнаються найвищою соціальною цінністю і спрямованістю держави, на порядок денний виходять питання, пов'язані з регулюванням і обмеженням впливу і застосування заходів державного примусу до людини. Врегулювання зазначених відносин забезпечується нормами позитивного права. Одним з таких законодавчих кодифікованих актів і є Кодекс України

про адміністративні правопорушення, норми якого визначають антисоціальні діяння, а також встановлюють вид і міру стягнення за вчинення таких правопорушень [19, с. 635].

Зміни, які вносились до КУпАП, переглядали його зовнішній вигляд, окремі «нутрощі», при цьому зміст залишився колишнім. Змінилися підходи до визначення діянь як правопорушень, які диктувало час, що призвело до появи нових складів правопорушень і виключення тих, які стали архаїчними. Наприклад, ст. 157 КУпАП “дрібна спекуляція”, що передбачає адміністративну відповідальність за скупку і перепродаж з метою наживи товарів або інших предметів, на які встановлено державні роздрібні ціни, була виключена на підставі закону України від 02.06.2005 року № 2635[1]. Але ст. 262 КУпАП “органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання”, до сих пір дає право органам внутрішніх справ проводити адміністративне затримання за дрібну спекуляцію. Не змінилися загальні початки, серед яких окремо слід згадати про принципи права і законодавства, відповідних духу епохи, а саме принципи гуманізму, справедливості, свободи, верховенства права, поваги до прав і свобод особистості, все це виявилось за кадром перетворень, яких зазнавали норми КУпАП [1].

Ось пройшло більше 23 років незалежності. За цей час народилося понад 200 законодавчих актів, за допомогою яких вносились зміни до чинного КУпАП. Зміни ці, поряд з виключно технічними елементами, носять і сутнісний характер [5, с. 635].

Однак загальна кількість поправок не дає достовірної картини про інтенсивність і характер діяльності законодавця. Адже один закон про зміни до КУпАП міг внести несуттєві новації, пов'язані, скажімо, з перейменуванням тих чи інших уповноважених органів, наділених правом складати протоколи про адміністративні правопорушення, тоді як інші

закони могли внести цілий ряд концептуальних змін, доповнивши КУпАП розділами нових видів адміністративних правопорушень і т.д., внести зміни в завдання законодавства про адміністративні правопорушення, сформулювати принципи і т.д [27, с. 765].

Зміни вносилися в норми загальної частини КУпАП виключно в існуючі статті, при цьому жодного слова законодавець не згадує про повторність вчинення правопорушень, про їх сукупності. Так, в п. 2 ч. 1 ст. 35 КУпАП “обставини, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення” вказується, що до обтяжуючих відповідальність обставин відноситься повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню [1]. Але, як правило, вчинення правопорушення повторно є кваліфікуючою ознакою складу адміністративного правопорушення [1].

Також необхідно реорганізувати підходи суб'єктів правозастосування, а саме вдосконалити форми протоколу про адміністративне правопорушення, де передбачити існування обов'язкових елементів, які вказують на наявність або відсутність обставин, які пом'якшують або обтяжують провину правопорушника. Разом з тим, явно суперечить принципу особистої винної відповідальності і відсутність відомостей про форму вини правопорушника. У зв'язку з цим необхідно дане питання чітко законодавчо врегулювати в ст. 256 КУпАП “зміст протоколу про адміністративне правопорушення” [1].

Підвищено відповідальність за адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку, а саме за правопорушення Правил дорожнього руху. Зазначені новації, при всій актуальності боротьби з пияцтвом серед водіїв, явно не виконують своїх загальнопривентивних функцій [28, с. 6].

Практика введення значних сум штрафів за вчинення окремих правопорушень, а саме за порушення Правил дорожнього руху, корупційних

адміністративних правопорушень, знаходить лазівку для ухилення від їх оплати. Це, наприклад, подальша заміна одного виду адміністративного стягнення іншим, а саме громадськими роботами або адміністративним арештом. Існуючі санкції повинні застерігати громадян від вчинення діянь, викладених у відповідних гіпотезах і диспозиціях норм КУпАП [1].

Існуючий КУпАП містить положення про обставини, які виключають адміністративну відповідальність. Особа, що діє в стані крайньої необхідності, необхідної оборони або яка була в стані неосудності, не підлягає адміністративній відповідальності. Але, на жаль, така обставина, як неосудність, яке вимагає наявності певних юридичних і медичних критеріїв, практично неможливо ідентифікувати. Разом з цим, відповідно до п. 2 ч. 4 ст. 6 Закону України “Про психіатричну допомогу” допускається передача відомостей про стан психічного здоров'я особи та надання їй психіатричної допомоги без згоди особи або без згоди її законного представника для здійснення дізнання, попереднього слідства або судового розгляду за письмовим запитом особи, яка проводить дізнання, слідчого, прокурора і суду. Таким чином, факт неосудності правопорушника під час розгляду справи органом або уповноваженою особою (за винятком суду) встановити неможливо, оскільки зазначеним органам або їх посадових осіб не можна встановити в першу чергу наявність медичного критерію. При цьому ст. 221 КУпАП, в якій вказується підвідомчість справ про адміністративні правопорушення суду, не містить вказівок на те, що справи про адміністративні правопорушення, де є дані про перебування особи на обліку в психіатричному диспансері або іншому медичному закладі, де перебувають на обліку особи, які мають психічні відхилення або проходять там лікування, підвідомчі судовій гілці влади [1].

Говорячи про трансформації, не можна не згадати про терміни притягнення до адміністративної відповідальності. Частини 1 і 2 ст. 38

КУпАП викладають загальні правила, що стосуються термінів накладення стягнень. Так, адміністративне стягнення може бути накладене не пізніше ніж через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніш як через два місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення відповідно до КУпАП підвідомчі суду (судді). Якщо справи про адміністративні правопорушення відповідно до КУпАП чи інших законів підвідомчі суду (судді), стягнення може бути накладено не пізніш як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніш як через три місяці з дня його виявлення, крім справ про адміністративні правопорушення, зазначених у ч. 3 ст. 38 КУпАП, що стосуються здійснення корупційних правопорушень. А як же бути з термінами розгляду справ про адміністративні правопорушення, зазначених у ст. 277 КУпАП? Таким чином, питання полягає в тому, чи мають право посадові особи накладати стягнення після закінчення терміну, зазначеного в ст. 277 КУпАП, відповідно до якої орган або посадова особа, уповноважена розглядати справу про адміністративне правопорушення, не має права його розглядати, в тому числі приймати які б то не було процесуальні рішення, в тому числі і рішення про накладення стягнення. Але при цьому ст. 38 КУпАП дозволяє накладати таке стягнення. Таким чином, зазначений недолік проявляється в процесуальній сфері, пов'язаній із застосуванням заходів адміністративного стягнення, як результат - ставить під сумнів законність такого рішення [1].

Непоследовність і суперечливість законотворення проявилися і в процесуальних нормах КУпАП, які регулюють порядок здійснення окремих процесуальних дій та прийняття рішень. Чинний КУпАП жодним чином не згадує про порядок прийняття так званих проміжних процесуальних рішень. Наприклад, яким чином допускати адвоката до участі в процесуальних діях

[1]. Так, протокол про адміністративне правопорушення не містить обов'язкової інформації про те, чи бажає особа, щодо якої складають протокол, скористатися допомогою адвоката, чи присутній адвокат при складанні протоколу чи ні, чи потрібно з цього приводу виносити ухвалу чи постанову про допуск адвоката до виробництва по справі про адміністративне правопорушення або яким чином фіксувати відмова особи від юридичної допомоги адвоката [29].

Наприклад, в тих випадках, коли надання юридичної допомоги прямо передбачено в законодавстві, а саме під час адміністративного затримання. Також як приймається рішення і чим воно фіксується в разі необхідності залучення перекладача, експерта і т.д.

Створюється таке враження, що законодавець в прагненні будь-яким чином підправити, поліпшити законодавство про адміністративні правопорушення йде по шляху «проб і помилок», імпульсивно реагуючи на динамічно мінливу соціальну дійсність, багату все новими викликами, формами проявів правопорушень. З одного боку, похвально прагнення законодавця оперативно реагувати на постійно змінюється суспільно-економічну ситуацію і виробляти адекватні заходи протидії правопорушенням. Разом з тим, зайве і часта зміна законодавства вступає в протиріччя зі сформованою системністю норм законодавства про адміністративні правопорушення, не враховує базових принципів адміністративноделіктного права, рекомендацій учених, шкодить його стабільності. Цілісної стратегії розвитку законодавства про адміністративні правопорушення, адекватного сучасним реаліям, в сучасній політиці, на жаль, не проглядається, що дозволяє говорити про його системну кризу [30].

Також слід законодавчо закріпити відповідальність посадових осіб за порушення, пов'язані з порушенням норм КУпАП, як матеріальних, так і

процесуальних. При цьому порушення друге значно серйозніше, оскільки стосується обмежень прав суб'єктів, що беруть участь у виробництві [1].

Безумовно, не слід розуміти цю критику виключно в тому, що необхідно приймати нові законодавчі акти. Правовий громадськості відомі прецеденти, коли законодавчі акти діють багато століть. Але зазначені нормативні документи можуть зазнавати істотних змін. Головне, щоб такі зміни були з точки зору логіки і техніки законотворення, комплексно охоплювали вказаний нормативний матеріал, а не представляли собою відірвані одна від одної, іноді і суперечать, політичні інтереси [31].

Крім того, вважаємо, що зміст законодавства, і в першу чергу, законодавства, що визначає заборонені норми, в тому числі і КУпАП, має бути гранично доступним для сприйняття простими громадянами, які не витонченими в специфіці юридичної професії. Оскільки саме їм і належить утримуватися від виконання подібних приписів (що стосується заборонених норм), а також повного використання процесуальних можливостей для захисту власних прав і свобод [5].

Підсумовуючи сказане, слід зауважити, що політика в адміністративному законодавстві про адміністративні правопорушення вимагає негайної активізації, шляхом удосконалення норм законодавства про адміністративні правопорушення з тим, щоб вказане законодавство відповідало сформованим правовідносин, захищало найбільш важливі права і свободи людини і громадянина, піклуючись в той же час про суспільний інтерес, спрямованості суспільства відповідно до його потребами. Політика в сфері законодавства про адміністративні правопорушення повинна реалізуватися як пошук найбільш ефективних форм і методів правового регулювання функціональних зв'язків в суспільстві, таким способом, щоб забезпечити затвердження правових цінностей, правової свідомості, мотивів і соціальних установок як суспільства в цілому, так і окремих його громадян.

Чи не наполягаючи на необхідності прийняття абсолютно нового кодифікованого нормативного документа про адміністративні правопорушення, вважаємо вкрай важливими і ар-хінеобхідними внесення відповідних змін до КУпАП з тим, щоб перетворити вказаний законодавчий акт в такий нормативний документ, який, дбаючи про соціально важливих інститутах суспільства, стоячи на охорони прав, свобод, інтересів людини і громадянина, забезпечить свободу дій людини і гарантує захист його прав, свобод та інтересів від порушень як з боку окремих суб'єктів, так і від необгрунтованого втручання з боку держави, його посадових осіб.

3.2. Проблеми притягнення до відповідальності осіб за правопорушення проти громадського порядку

Адміністративним правопорушенням (проступком) визнається посягання на державний або громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління протиправне, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, за яке КУпАП та законами суб'єктів України про адміністративні правопорушення передбачена адміністративна відповідальність, і ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності [1].

Поняття “адміністративне правопорушення” розкривається через його основні юридичні ознаки. Перш за все, це - дія (активна поведінка) або бездіяльність (пасивна поведінка). Одним з найважливіших ознак адміністративного правопорушення є його протиправність. Протиправність означає, що такими діями (бездіяльністю) порушуються встановлені нормами права спеціальні правила, норми, стандарти, що захищаються нормами адміністративного права. Причому мова йде про правила, норми, стандарти,

передбачених федеральними законами та іншими нормативними правовими актами України [32, с. 96].

Винність - наступний ознака адміністративного правопорушення. Тільки винна (умисна або необережна) порушення суб'єктом встановлених правил тягне за собою адміністративну відповідальність. Дане положення відкидає можливість об'єктивного зобов'язання, тобто залучення до адміністративної відповідальності без урахування наявності вини [33, с. 45].

Караність означає, що адміністративним правопорушенням може бути визнано лише конкретне протиправне, винне діяння (бездіяльність), за яке КУпАП встановлена адміністративна відповідальність, тобто передбачається застосування до порушника закріплених в КУпАП заходів адміністративних покарань [33, с. 44].

Критерієм, за яким відбувається розмежування правопорушення від злочинів є ступінь суспільної небезпеки. Склад правопорушення включає в себе наступні елементи: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона [5, с. 246].

Необхідно зупинитися на деяких проблемах, що стосуються адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку. Так, те, що можливість адміністративних правопорушень зазіхати на громадську безпеку визнана законодавством, в сучасних умовах високого рівня технізації суспільства має найважливіше значення для забезпечення його безпеки. Сам по собі цей факт ще далеко не вичерпує проблеми. Підхід до її вирішення вимагає відповіді на багато питань [34, с. 78].

Завдання полягає в тому, щоб сформулювати уявлення про справжнє складі адміністративного правопорушення, який зазіхав на громадську безпеку, в повній взаємодії утворюють його ознак. Склади таких проступків пов'язані головним чином з порушенням правил поведінки з технікою і

речовинами, здатними заподіяти шкоду. Вирішуючи таку задачу, перш за все, необхідно розібратися в механізмі заподіяння шкоди, встановити, яким чином дії особи, які є проявом його волі, призводять до такої зміни обстановки, яке супроводжується заподіянням шкоди, виявити суттєві риси реально скоєних діянь і наслідків, позначити їх як ознак і представити у вигляді складу правопорушення [34, с. 38].

Наступна проблема, що має найважливіше значення для виявлення механізму створення загрози заподіяння шкоди, а потім і її реалізації, - це виявлення зв'язку між діями особи, що порушує правила і норми, і об'єктом правопорушення. Вивчення фактично подій дозволяє отримати вичерпну відповідь на це питання. Безпечний стан об'єкта руйнується, коли порушення правил або норм призводить до втрати контролю за функціонуванням техніки або станом речовин, здатних заподіяти шкоду, виникає реальна загроза заподіяння шкоди. На подальший розвиток подій особа, яка створила загрозу заподіяння шкоди, вплинути вже не може. Що вийшли з-під влади людини сили здатні за певних умов завдати шкоди об'єктам, які виступають в якості факультативних [35, с. 14].

Адміністративне правопорушення в законодавстві розглядається як винне діяння (бездіяльність). Пропоноване уявлення про єдність складу адміністративного правопорушення, в якому дія і його наслідок органічно пов'язані один з одним, не викликає необхідності визначати характер відносини винного до кожного з них окремо, а дозволяє і зобов'язує встановлювати форму вини у вчиненні правопорушення в цілому, за характером відносини до дії - правопорушення, що створює реальну загрозу заподіяння шкоди, і до наслідку - самої загрози, які єдині. Інакше кажучи, форма вини визначається характером відношення до створення загрози, тобто небезпеки для суспільства [5, с. 116].

Умови, в яких діють неконтрольовані шкідливі сили, можуть бути такими, що загроза заподіяння шкоди зникне і стан безпеки відновиться або, навпаки, вона перетвориться в дійсність, вражаючи додаткові об'єкти. В останньому випадку представляє інтерес характер відносини особи, яка створила загрозу, до заподіяння шкоди додатковим об'єктам, який зазвичай розглядається як форма провини по відношенню до наслідку. Тут слід сказати, що наслідок - це складний процес, який утворюється окремими елементами, пов'язаними між собою природними закономірностями. Найважливішою, на мій погляд, причиною виникнення розбіжностей в оцінці заходів, що вживаються служить недосконалість видаються коментарів. Всі порушення правил в них розглядаються як навмисні, хоча в дійсності це не так: значна їх частина здійснюється через необережність - недосвідченість, неуважності і т.д. У той же час, як зазначалося, найбільш небезпечні порушення, що створюють загрозу життю і здоров'ю людей, аварійну обстановку, не виділяються. І ті питання, на які нормативні документи вичерпної відповіді не дають, працівник правозастосовних органів вирішує за своїм настроєм, керуючись власною точкою зору і накопиченим досвідом [34, с. 60].

У вирішенні цього завдання першочерговим заходом є випуск доброякісних коментарів КУпАП, зміст яких має бути тісно пов'язане між собою. Коментарі до Загальної частини повинні бути підготовлені висококваліфікованими фахівцями, які не обтяженими усталеними, але явно застарілими поглядами, здатними глибоко проаналізувати механізм сучасних реальних подій, дати їм таку юридичну характеристику, яка дозволила б практичним працівникам швидко знаходити безперечне рішення. Якщо коментування законодавства та роз'яснення щодо його застосування будуть підготовлені на достатньо високому рівні, можна очікувати як зміцнення

громадського порядку і безпеки, так і підвищення довіри і поваги до правозастосовні органам.

3.3. Напрямки розвитку законодавства в сфері адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку

Будівництво демократичної української держави та євроінтеграційний вектор міжнародної політики України зумовлюють стрімкі зміни в організації і здійсненні публічного адміністрування. Нині в Україні оптимізується система центральних органів виконавчої влади, поліпшується їх інформатизація, матеріально-технічне забезпечення і вдосконалюються загальні основи їх функціонування [3]. Відповідно, органи внутрішніх справ (далі - МВС) переходять на якісно новий рівень діяльності, орієнтований, в першу чергу, на громадян України. Важливе місце тут відведено Державній службі боротьби з економічною злочинністю (далі - ДСБЕЗ), що входить в кримінальну міліцію системи Міністерства внутрішніх справ України і займається сферами економіки і прав інтелектуальної власності в Україні [36].

Нині, перед МВС України визначено завдання щодо подальшого удосконалення механізмів взаємодії з правоохоронними органами країн Співдружності Незалежних Держав і Європейського Союзу, реалізації заходів галузевого співробітництва та роботи з адаптації законодавства України відповідно до вимог до законодавства Європейського Союзу, а також розробка та впровадження заходів, спрямованих на розширення участі в підготовці органів внутрішніх справ України та внутрішніх військ МВС України до інтеграції в європейське співтовариство. Оскільки такі обсяги роботи вимагають значних знань і досвіду роботи, перед структурними підрозділами МВС, які забезпечують вирішення завдань, по європейській

інтеграції України, виникла необхідність постійно підвищувати рівень професійної кваліфікації, пов'язаної з вивченням теорії міжнародного права, міжнародних договорів України, в тому числі тих, що стосуються компетенції МВС України [37, с. 22].

Ми вважаємо, що проблема удосконалення адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ є комплексною, тобто такий, що має вирішуватися в декількох стратегічних напрямках, кожне з яких є важливим і необхідним для успішного її вирішення в цілому [36].

Отже, перспективні напрямки удосконалення адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ пропонується розглянути в межах трьох рівнів:

1. Нормативний (удосконалення адміністративно-деліктного законодавства, удосконалення нормативно-правового статусу ОВС та ДСБЕЗ, як складової кримінальної міліції зокрема, удосконалення нормативного закріплення адміністративної юрисдикції ДСБЕЗ);

2. Організаційний (удосконалення взаємодії; відмова від «палічної системи»; поліпшення матеріально-технічного оснащення);

3. Кадровий (орієнтир на забезпечення прав людини в діяльності служби, удосконалення підготовки співробітників ДСБЕЗ; оптимізація ролі керівника підрозділу даної служби) [36].

Нижче пропонується детально розглянути пропозиції щодо вдосконалення в межах кожного з визначених нами рівнів.

Нормативний рівень. Першим перспективним напрямком по даному рівню є удосконалення адміністративно-деліктного законодавства. До поліпшень в даній сфері слід віднести зміни, в яких вже давно потребує чинне законодавство про адміністративні правопорушення.

Так, поки що недостатньо вивченою залишається адміністративна відповідальність юридичних осіб в Україні. Переважно, вона регулюється

окремими нормативними актами і не систематизована належним чином. Нами вбачається доцільним новація про притягнення до адміністративної відповідальності працівниками ДСБЕЗ юридичних осіб в цілому, а не тільки окремих фізичних осіб, якщо правопорушення, що мало місце стосується, наприклад, не тільки реалізатора, а всієї діяльності підприємства [36].

Напрямок вдосконалення нормативно-правового статусу ОВС та ДСБЕЗ, як складової кримінальної міліції, в першу чергу стосується позитивних змін, які можуть принести з собою законопроекти, що знаходяться на розгляді у Верховній Раді України, зокрема:

1) проект закону України «Про органи внутрішніх справ», внесений народним депутатом Г.Г. Москалем [10];

2) проект закону України «Про поліцію», поданий народними депутатами В.М. Грицаком та В.І. Коновалюком [19].

О.Е. Ткаченко вказує, що в ракурсі реформування ОВС, періодично виникає необхідність удосконалення нормативно-правової бази яка регулює відносини в сфері економіки і регламентує діяльність ДСБЕЗ, в тому числі внесення змін і доповнень до Конституції України, в Закон України «Про міліцію», «Про оперативно розшукової діяльності »і так далі. Також необхідність у використанні динамічної, гнучкої системи змін щодо деяких організаційно-структурних і функціональних трансформацій. Однак, єдине, що має залишатися незмінним - це виняткова акцентованість діяльності підрозділів ДСБЕЗ служінню народу України, охорони і захисту конституційних прав і законних інтересів громадян України [38, с. 531].

Ю.М. Красноносів зазначає, що ефективна організація служби ДСБЕЗ вимагає постійного оновлення існуючої нормативно-правової бази для визначення правового статусу, прав і обов'язків, компетенції, організаційно-правового побудови, змін пріоритетів напрямків діяльності, організації системи взаємодії з іншими державними правоохоронними структурами [36].

Таким чином, можна сказати, що реорганізаційні процеси, щодо МВС України взагалі і ДСБЕЗ зокрема, не закінчені і тривають в даний час, що підтверджується значними змінами як в правовому масиві, яким регулюється діяльність органів внутрішніх справ України, так і в організаційно- штатній структурі відповідних інституцій [36].

Наступним напрямком вважаємо удосконалення нормативного закріплення адміністративної юрисдикції ДСБЕЗ.

Р.В. Миронюк справедливо підкреслює, що поруч з необхідністю удосконалення процедури притягнення до адміністративної відповідальності, вимагає нового системного підходу дослідження і процесуальне закріплення статусу суб'єктів адміністративно-деліктної юрисдикції [35, с. 635].

Звернемо увагу, що внаслідок аналізу справ, підвідомчих ОВС, нескладно виділити склади адміністративних правопорушень у сферах економіки і прав інтелектуальної власності, якими опікується ДСБЕЗ. Звичайно, не виключається можливість складання протоколів про адміністративні правопорушення представниками інших служб міліції (хоча в практичній діяльності це складно уявити, приміром дільничний інспектор оформляє правопорушення на транспорті, а працівник ДСБЕЗ привертає правопорушника за розпивання спиртних напоїв), що регламентовано Інструкцією з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, затвердженої наказом МВС № 185 від 22 лютого 2001 року, в підпункті 2.2. якої чітко зазначено, що складати протоколи про адміністративні правопорушення мають право уповноважені на це посадові особи територіальних і транспортних органів і підрозділів внутрішніх справ, які мають спеціальні звання [13]. Вважаємо, що основний тягар виробництва в таких адміністративні правопорушення повинен покладатися саме на ДСБЕЗ.

Наступним рівнем удосконалення визначено організаційний, першою складовою якого є удосконалення взаємодії (внутрішнього і зовнішнього).

Взаємодія ДСБЕЗ з іншими суб'єктами розділене в залежності від виду таких суб'єктів. Внутрішня стосується служб і підрозділів ОВС, а зовнішня стосується інших органів публічного адміністрування [35].

В рамках внутрішньої взаємодії ДСБЕЗ співпрацює з усіма службами міліції в більшій чи меншій мірі. Окремі служби міліції, такі як служба дільничних інспекторів міліції, патрульна служба, дозволяють безпосередньо впливати на ситуацію щодо поліпшення попередження правопорушень в сферах економіки і прав інтелектуальної власності на території обслуговування, інші - підрозділи зі зв'язків з громадськістю, медичні, кадрові і так далі, здійснюють позитивний вплив опосередковано взаємодіючи з ДСБЕЗ і тим самим покращуючи виконання останньої, покладених на неї завдань [35].

Більш важливе значення має міжвідомча взаємодія в сферах запобігання правопорушень в економіці та інтелектуальної власності. Ю.І. Пивовар зазначає, що правоохоронні органи при здійсненні превентивних заходів щодо запобігання, виявлення, припинення і розслідування економічних правопорушень в певній мірі обмежені в проведенні заходів супроводу фінансовоконтрольної діяльності і тому вимагають тісної взаємодії з органами фінансового контролю, спеціально створеними для його виконання. Зокрема, це Рахункова палата з її регіональними представництвами (стаття 2 Закону України «Про Рахункову палату»), і Державна контрольно-ревізійна служба (стаття 2 Закону України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні») [39, с. 51].

Окрему увагу в зовнішньому взаємодії заслуговують засоби масової інформації (далі - ЗМІ). Це пояснюється тим, що вони є основним джерелом інформації про діяльність владних структур для населення України, формують імідж суб'єктів публічного адміністрування, відповідно незаангажованість і прозорість інформації, поширюваної ЗМІ може

позитивно впливати на показники діяльності ДСБЕЗ і ставлення громадськості до результатів роботи даної служби [35].

Наступним важливим напрямом є відмова від «паличної системи». Зазначена система в більшості стосується показників розкриття злочинів, відповідно до напрямків діяльності служб і підрозділів ОВС. Однак, щодо адміністративних правопорушень система показників попередження і кількості складених по ним адміністративних протоколів також залишається актуальною [40, с. 641].

Покращення матеріально-технічного оснащення, включаючи комп'ютеризацію та більш широке застосування інформаційних технологій становить третій напрям організаційного рівня. Ми вважаємо, що широке використання комп'ютерних програм, баз даних, прогнозування, інформаційного забезпечення в цілому, є найважливішим аспектом в удосконаленні адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ [36].

Звернемо увагу, що належне матеріально-технічне забезпечення буде сприяти більш глибокому і оперативному з'ясуванню обставин у кожній справі про адміністративні правопорушення, підвідомчих ДСБЕЗ. До того ж працівник міліції, який розбирається в сучасних технологіях і має належний рівень матеріального забезпечення, відчуває себе «більш впевнено» при розгляді справ про адміністративні правопорушення та злочини в сферах економіки і прав інтелектуальної власності і менш схильний до спокуси вчинити протиправні або корупційні діяння [39, с. 148].

Останнім певним нами рівнем вдосконалення адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ є кадровий рівень. Першим напрямком в межах даного рівня є орієнтир на забезпечення прав людини в діяльності служби [40, с. 642].

Реформування ОВС, поступово наближає дане відомство до орієнтиру на забезпечення прав і свобод громадян. Відповідно, і в адміністративно-

юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ відбуваються позитивні трансформації від функціонування “для держави”, до функціонування «для людини», що має на меті забезпечити права останнього в сферах економіки і прав інтелектуальної власності [37, с. 19].

Як справедливо зазначає О.С. Проневич, заснована на принципі децентралізації поліція (міліція) повинна чітко усвідомлювати спектр існуючих проблем в сфері публічної безпеки на локальному рівні і вирішувати її в тісній взаємодії з населенням, шляхом реалізації моделі “community policing”. Споживачем поліцейських послуг повинен бути певний обиватель (член територіальної громади), який одночасно є основним оцінювачем ефективності діяльності поліції (міліції) щодо виявлення та усунення існуючих загроз для об'єкту, що охороняється державою блага [40, с. 642].

Відповідно, кожен співробітник ДСБЕЗ, кожен працівник міліції і кожен правоохоронець взагалі, повинні розуміти, що вони є слугами народу, одночасно захищаючи його в процесі своєї діяльності від протиправних посягань [38, с. 529].

Удосконалення підготовки працівників ДСБЕЗ є наступною складовою кадрового рівня. Ми вважаємо, що даний напрямок може бути забезпечено шляхом: а) посилення критеріїв морально-ділових якостей працівників ДСБЕЗ МВС України; б) поліпшення професійної підготовки в ОВС України [36].

Як перша, так і друга складові мають невідкладне значення. При реалізації юрисдикційних повноважень працівникам ДСБЕЗ необхідно оперувати значним нормативно-правовим масивом в сферах економіки і прав інтелектуальної власності, орієнтуватися в економічній і фінансовій термінології, володіти навичками роботи з комп'ютерними системами на рівні, вище ніж простий користувач. Все це поки що є недостатньо

здійсненим і багато хто з числа практичних працівників ДСБЕЗ не мають достатніх спеціальних знань, що дозволяє окремим особам уникати адміністративної відповідальності, або ж сприяти закриттю виробництва в початих справах про адміністративні правопорушення [36].

Професійна підготовка в ОВС повинна складатися не з простого конспектування і заучування нових положень законодавства або ж відомчих нормативних актів, а з диференційованого вивчення актуальних тем в сферах, що належать до відання тих чи інших служб міліції. Для ДСБЕЗ така діяльність можлива шляхом залучення до проведення занять зі службової підготовки фахівців (експертів) в сферах, що відносяться до економіки і прав інтелектуальної власності. Корисними також вбачаються навчальні семінари, роздаткові матеріали, практичні заняття з моделюванням типових ситуацій [36].

Останньою складовою кадрового рівня нами визначена оптимізація ролі керівника підрозділу ДСБЕЗ. Даний вектор обраний нами з урахуванням того, що в окремих підрозділах стан справ із запобіганням правопорушень у сферах економіки і прав інтелектуальної власності є кращим, а в інших - навпаки, зазначеного виду діяльності відведена роль другого плану [36].

Л.П. Скалозуб та В.І. Василичук відзначають, що керівник підрозділу ДСБЕЗ повинен виконувати свої функції методами і способами, які будуть зрозумілі як колективу в цілому, так і кожному співробітнику окремо. Найбільш дієвим засобом навчання підлеглих слід вважати особистий приклад самого керівника, його відповідальне ставлення до виконання службових обов'язків [41, с. 524].

Вважаємо, що формування довірчих службоводелових відносин, вплив керівника на підтримку позитивного мікроклімату в підрозділі ДСБЕЗ і створення атмосфери взаємодопомоги несуть позитивний вплив на діяльність

такого підрозділу, в тому числі і в частині реалізації працівниками адміністративно-юрисдикційних повноважень [36].

Як висновок підкреслимо, що всі з перерахованих нами рівнів і напрямків в їх межах є важливими для удосконалення адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ України. Ми вважаємо, що тільки комплексне відпрацювання розглянутих векторів здатна реально поліпшити ситуацію з адміністративною юрисдикцією ДСБЕЗ і посприє попередженню правопорушень в сферах економіки і прав інтелектуальної власності.

ВИСНОВКИ

В дипломній роботі була розглянута тема: «Адміністративна відповідальність в сфері забезпечення громадського порядку».

Була досягнута мета роботи - визначено та класифіковано основні процесуальні і правові аспекти адміністративної відповідальності в сфері забезпечення громадського порядку.

При дослідженні було встановлено наступне:

Адміністративні правопорушення були і залишаються найбільш масовими видами протиправних діянь. Конституція України закріпила демократичний і правовий характер держави, визнавши в якості вищої цінності права і свободи людини і громадянина та закріпивши обов'язок держави визнавати, дотримуватися і захищати їх. Таким чином, необхідність регулювання сфери громадського порядку очевидна: дана область вимагає підвищеної стабільності і захисту з боку держави. Крім того, таке регулювання, як правило, здійснюється у формі охорони від зазіхань різного роду правопорушень. Саме тому, законодавець в КУпАП в ст. 2.1, де перерахував завдання законодавства про адміністративні правопорушення, закріпивши тим самим об'єкти адміністративно-правової охорони, на одному з пріоритетних місць вказав захист громадського порядку.

Адміністративним правопорушенням (проступком) визнається посягання на державний або громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління протиправне, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, за яке КУпАП та законами суб'єктів України про адміністративні правопорушення передбачена адміністративна відповідальність, і ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності ».

Поняття «адміністративне правопорушення» розкривається через його основні юридичні ознаки. Перш за все, це - дія (активна поведінка) або

бездіяльність (пасивна поведінка). Одним з найважливіших ознак адміністративного правопорушення є його протиправність. Протиправність означає, що такими діями (бездіяльністю) порушуються встановлені нормами права спеціальні правила, норми, стандарти, що захищаються нормами адміністративного права. Причому мова йде про правила, норми, стандарти, передбачених федеральними законами та іншими нормативними правовими актами України.

Винність - наступний ознака адміністративного правопорушення. Тільки винна (умисна або необережна) порушення суб'єктом встановлених правил тягне за собою адміністративну відповідальність. Дане положення відкидає можливість об'єктивного зобов'язання, тобто залучення до адміністративної відповідальності без урахування наявності вини.

Караність означає, що адміністративним правопорушенням може бути визнано лише конкретне протиправне, винне діяння (бездіяльність), за яке КУпАП встановлена адміністративна відповідальність, тобто передбачається застосування до порушника закріплених в КУпАП заходів адміністративних покарань.

Критерієм, за яким відбувається розмежування правопорушення від злочинів є ступінь суспільної небезпеки. Склад правопорушення включає в себе наступні елементи: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Необхідно зупинитися на деяких проблемах, що стосуються адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку. Так, те, що можливість адміністративних правопорушень зазіхати на громадську безпеку визнана законодавством, в сучасних умовах високого рівня технізації суспільства має найважливіше значення для забезпечення його безпеки. Сам по собі цей факт ще далеко не

вичерпує проблеми. Підхід до її вирішення вимагає відповіді на багато питань.

Завдання полягає в тому, щоб сформувавши уявлення про справжнє складі адміністративного правопорушення, який зазіхав на громадську безпеку, в повній взаємодії утворюють його ознак. Склади таких проступків пов'язані головним чином з порушенням правил поведінки з технікою і речовинами, здатними заподіяти шкоду. Вирішуючи таку задачу, перш за все, необхідно розібратися в механізмі заподіяння шкоди, встановити, яким чином дії особи, які є проявом його волі, призводять до такої зміни обстановки, яке супроводжується заподіянням шкоди, виявити суттєві риси реально скоєних діянь і наслідків, позначити їх як ознак і представити у вигляді складу правопорушення.

КУпАП містить 29 видів складів правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку. При цьому під громадською безпекою розуміється система відносин, що склалися між членами суспільства, що включає в себе правила взаємного поведінки, спілкування і проживання, які встановлені нормами чинного законодавства, засновані на нормах моралі і виникають під впливом різного роду звичаїв і традицій. А громадська безпека - це певний стан, при якому зберігаються в суспільстві інше спокій, недоторканість особи, цілісність власності.

Громадський порядок являє собою зумовлену потребами особистості, суспільства і держави сукупність суспільних відносин, що виникають і розвиваються в громадських місцях, правове і інше соціальне регулювання яких забезпечує їх особисту і суспільну безпеку і тим самим обстановку спокою, узгодженості та ритмічності суспільного життя. Громадська безпека являє собою сукупність суспільних відносин, правове регулювання яких забезпечує запобігання, локалізацію та ліквідацію умов і факторів, що

створюють потенційну або реальну небезпеку життєво важливим інтересам особистості, суспільства і держави.

Процесуальний характер виробництва своє основне вираження отримує в реалізації санкцій правових норм, що встановлюють адміністративну відповідальність громадян і посадових осіб, організацій за вчинені ними адміністративні правопорушення. Відповідно визначаються і завдання виробництва, головна з яких полягає в забезпеченні всебічного, повного, об'єктивного і своєчасного розгляду повноважними суддями, органами і посадовими особами кожної справи про адміністративне правопорушення з метою вирішення його відповідно до закону.

В інтересах виконання завдань виробництва КУпАП регламентує найважливіші його процесуальні прояви: порядок виробництва, права і обов'язки учасників виробництва, види і порядок складання процесуальних документів (протоколи, визначення і т.п.), види і порядок використання доказів, порядок застосування спеціальних заходів процесуального забезпечення виробництва (наприклад, адміністративне затримання, огляд приміщень, територій) і ін. на відміну від кримінального, цивільного і арбітражного виробництва, кожне з яких оснащено процесуальними кодексами, провадження у справах про адміністративні правопорушення регламентуються спеціальним Адміністративно-процесуальним кодексом, а нормами КУпАП, складовими зміст його розділу IV.

Оскільки в число завдань провадження у справах про адміністративні правопорушення входить забезпечення виконання винесеної постанови, остільки виконавче провадження також є складовою частиною комплексу адміністративно-процесуальних дій. У той же час виконання винесених постанов не відноситься до повноважень суддів, органів і посадових осіб, які розглядають конкретні справи; це функція інших органів і посадових осіб.

Створюється таке враження, що законодавець в прагненні будь-яким чином підправити, поліпшити законодавство про адміністративні правопорушення йде по шляху «проб і помилок», імпульсивно реагуючи на динамічно мінливу соціальну дійсність, багату все новими викликами, формами проявів правопорушень. З одного боку, похвально прагнення законодавця оперативно реагувати на постійно змінюється суспільно-економічну ситуацію і виробляти адекватні заходи протидії правопорушенням. Разом з тим, зайве і часта зміна законодавства вступає в протиріччя зі сформованою системністю норм законодавства про адміністративні правопорушення, не враховує базових принципів адміністративноделіктного права, рекомендацій учених, шкодить його стабільності. Цілісної стратегії розвитку законодавства про адміністративні правопорушення, адекватного сучасним реаліям, в сучасній політиці, на жаль, не проглядається, що дозволяє говорити про його системну кризу.

Також слід законодавчо закріпити відповідальність посадових осіб за порушення, пов'язані з порушенням норм КУпАП, як матеріальних, так і процесуальних. При цьому порушення друге значно серйозніше, оскільки стосується обмежень прав суб'єктів, що беруть участь у виробництві.

Безумовно, не слід розуміти цю критику виключно в тому, що необхідно приймати нові законодавчі акти. Правовий громадськості відомі прецеденти, коли законодавчі акти діють багато століть. Але зазначені нормативні документи можуть зазнавати істотних змін. Головне, щоб такі зміни були з точки зору логіки і техніки законотворення, комплексно охоплювали вказаний нормативний матеріал, а не представляли собою відірвані одна від одної, іноді і суперечать, політичні інтереси.

Крім того, вважаємо, що зміст законодавства, і в першу чергу, законодавства, що визначає заборонені норми, в тому числі і КУпАП, має бути гранично доступним для сприйняття простими громадянами, які не

витонченими в специфіці юридичної професії. Оскільки саме їм і належить утримуватися від виконання подібних приписів (що стосується заборонених норм), а також повного використання процесуальних можливостей для захисту власних прав і свобод.

Підсумовуючи сказане, слід зауважити, що політика в адміністративному законодавстві про адміністративні правопорушення вимагає негайної активізації, шляхом удосконалення норм законодавства про адміністративні правопорушення з тим, щоб вказане законодавство відповідало сформованим правовідносин, захищало найбільш важливі права і свободи людини і громадянина, піклуючись в той же час про суспільний інтерес, спрямованості суспільства відповідно до його потреб. Політика в сфері законодавства про адміністративні правопорушення повинна реалізуватися як пошук найбільш ефективних форм і методів правового регулювання функціональних зв'язків в суспільстві, таким способом, щоб забезпечити затвердження правових цінностей, правової свідомості, мотивів і соціальних установок як суспільства в цілому, так і окремих його громадян. Чи не наполягаючи на необхідності прийняття абсолютно нового кодифікованого нормативного документа про адміністративні правопорушення, вважаємо вкрай важливими і ар-хінеобхідними внесення відповідних змін до КУпАП з тим, щоб перетворити вказаний законодавчий акт в такий нормативний документ, який, дбаючи про соціально важливих інститутах суспільства, стоячи на охорони прав, свобод, інтересів людини і громадянина, забезпечить свободу дій людини і гарантує захист його прав, свобод та інтересів від порушень як з боку окремих суб'єктів, так і від необгрунтованого втручання з боку держави, його посадових осіб.

Покращення матеріально-технічного оснащення, включаючи комп'ютеризацію та більш широке застосування інформаційних технологій становить третій напрям організаційного рівня. Ми вважаємо, що широке

використання комп'ютерних програм, баз даних, прогнозування, інформаційного забезпечення в цілому, є найважливішим аспектом в удосконаленні адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ.

Як перша, так і друга складові мають невідкладне значення. При реалізації юрисдикційних повноважень працівникам ДСБЕЗ необхідно оперувати значним нормативно-правовим масивом в сферах економіки і прав інтелектуальної власності, орієнтуватися в економічній і фінансовій термінології, володіти навичками роботи з комп'ютерними системами на рівні, вище ніж простий користувач. Все це поки що є недостатньо здійсненим і багато хто з числа практичних працівників ДСБЕЗ не мають достатніх спеціальних знань, що дозволяє окремим особам уникати адміністративної відповідальності, або ж сприяти закриттю виробництва в початих справах про адміністративні правопорушення.

Професійна підготовка в ОВС повинна складатися не з простого конспектування і заучування нових положень законодавства або ж відомчих нормативних актів, а з диференційованого вивчення актуальних тем в сферах, що належать до відання тих чи інших служб міліції. Для ДСБЕЗ така діяльність можлива шляхом залучення до проведення занять зі службової підготовки фахівців (експертів) в сферах, що відносяться до економіки і прав інтелектуальної власності. Корисними також вбачаються навчальні семінари, роздаткові матеріали, практичні заняття з моделюванням типових ситуацій.

Вважаємо, що формування довірчих служебноделових відносин, вплив керівника на підтримку позитивного мікроклімату в підрозділі ДСБЕЗ і створення атмосфери взаємодопомоги несуть позитивний вплив на діяльність такого підрозділу, в тому числі і в частині реалізації працівниками адміністративно-юрисдикційних повноважень.

Як висновок підкреслимо, що всі з перерахованих нами рівнів і напрямків в їх межах є важливими для удосконалення адміністративно-

юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ України. Ми вважаємо, що тільки комплексне відпрацювання розглянутих векторів здатна реально поліпшити ситуацію з адміністративною юрисдикцією ДСБЕЗ і посприє попередження правопорушень в сферах економіки і прав інтелектуальної власності.

Учасники провадження у справах про адміністративні правопорушення (суддя, орган, посадова особа, що розглядають справу про адміністративне правопорушення) зобов'язані при встановленні причин правопорушення, а також умов, що сприяли його вчиненню, внести до відповідних організацій і посадовим особам подання про вжиття заходів щодо усунення зазначених причин і умов.

Виконання обов'язків учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення має відповідати виконанню обов'язків організаціями та посадовими особами, яким направлено подання.

Організації та посадові особи зобов'язані не тільки розглянути подання про усунення причин і умов, що сприяли вчиненню адміністративного правопорушення, а й повідомити про вжиті заходи судді, в орган, посадовій особі, яка внесла подання.

Організації та посадові особи зобов'язані повідомити про вжиті заходи протягом місяця з дня одержання подання.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржено. Право оскаржити постанови у справах про адміністративні правопорушення носить факультативний характер. Його використання залежить від розсуду осіб, яким дане право надано. При складанні скарги слід звертати увагу на аргументацію приводяться в ній доводів з посиленнями на закони та інші нормативні правові акти, які, на думку особи, яка подає скаргу, уповноважена посадова особа повинна була при розгляді справи про адміністративне правопорушення застосувати, але не зробило цього або застосувало неправильно, підтверджуючи свої доводи наявними в

справі доказами. Скарга повинна завершуватися викладом вимог заявника виходячи з повноважень інстанцій. Постанова по справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржена особою, щодо якої ведеться провадження у справі, потерпілим, законним представником фізичної особи, законним представником юридичної особи, захисником і представником, тобто зацікавленими особами. Виконання постанови - заключна стадія провадження у справі про адміністративне правопорушення. Завданнями виконавчого провадження є забезпечення виконання винесеної постанови, захист законних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, попередження адміністративних правопорушень, виховання громадян у дусі поваги і дотримання законів, прав інших громадян, відповідальності перед суспільством.

Окрім цих норм, також зупинимося на Законі України «Про правовий режим надзвичайного стану», згідно якого в інтересах національної безпеки та громадського порядку з метою запобігання заворушенням або злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей на період надзвичайного стану можуть запроваджуватися згідно Указу Президента України про введення надзвичайного стану, такі заходи:

- встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, а також обмеження свободи пересування по території, де вводиться надзвичайний стан;
- обмеження руху транспортних засобів та їх огляд;
- посилення охорони громадського порядку та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення та народного господарства;
- заборона проведення масових заходів, крім заходів, заборона на проведення яких встановлюється судом;
- заборона страйків.

Проведене дослідження дає підстави для висновку, що конституційно-правова основа громадського порядку представляє собою сукупність

правових актів, що містяться у Конституції України та нормативних актах, які в цілому закріплюють права, свободи та інтереси людини, визначають їх правомірну поведінку, встановлюють заборони та відповідальність за їх порушення у сфері громадського порядку. Але правові норми, що були досліджені, не в повній мірі відображають різноманіття суспільних відносин, що складають поняття «громадський порядок» та «громадське місце», у зв'язку з чим виникають суперечки серед учених з цих питань, та допускаються помилки у правозастосовній діяльності при виконанні завдань з охорони громадського порядку. Тому на нашу думку, є вельми необхідним розробка та прийняття Закону України, що регламентує суспільні відносини у сфері громадського порядку, у якому буде надано визначення «громадський порядок», «громадське місце». Виважена наукова розробка з врахування теоретичних та практичних напрацювань Закону України «Про охорону громадського порядку» є перспективним напрямком подальших наукових досліджень у даній сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80732-10/print1360053215179834> (дата доступу: 20 серпня 2020 року).
2. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення: навчальний посібник.- К.: “МП Леся” 2012.-184с
3. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. - К.: Феміна, 1996. - 64 с.
4. Подоляка А. М. «Громадський порядок: сутність, поняття та форми забезпечення» / А. М. Подоляка // Вісник національної академії прокуратури України. – 2009. – № 2. – 54-60.с.
5. Адміністративне право України : підручник / І. Л. Бородин. К.: Алерта,. 2019. 548 с.
6. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
7. Серьогін А.В. Радянський суспільний лад і адміністративно-правові засоби її зміцнення: навчальний посібник / А. В. Серєгін.- М.: Академія МВС СРСР, 1975. - 195 с.
8. Указ Президента Украины от 09.12.2010 № 1085/2010 «Об оптимизации системы центральных органов исполнительной власти» [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Приказ МВД Украины № 185 от 22.02.2001 «Об утверждении Инструкции по оформлению материалов об административных правонарушениях» [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

10. Проект закона України «Об органах внутренних дел» от 18.01.2008 № 1376 [Електронний ресурс]. - Режим доступа: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
11. Пилін В.В. Муніципальне право України: Підручник для вузів / В.В.Пилін. - СПб.: Изд. «Юридичний центр Пресс», 2003. - 765 с. - С. 626.
12. Солдатов А.А. Теоретичні, організаційно-правові та фінансові основи формування муніципальних органів охорони громадського порядку (муніципальної міліції): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Солдатов Олександр Олександрович. - Краснодар, 2004. - 275 с.
13. Постанова КМУ «Про затвердження Стратегії демографічного розвитку в період до 2015 року» № 879 від 24.06.2006 р. [Електронний ресурс] / Управління комп'ютеризованих систем ВРУ. - електрон. дан.- К.: Верховна Рада України. Офіційний веб-сайт., 2013. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=879-2006-%EF> . - назва з екр.
14. Кримінальний кодекс України від 6 квітня 2001 р.-№16.-ст.296.
15. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища”//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.33
16. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» № 4004-ХІІ від 24.02.1994 р. [Електронний ресурс] / Управління комп'ютеризованих систем ВРУ. - електрон. дан.- К.: Верховна Рада України. Офіційний веб-сайт., 2013. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=879-2006-%EF> . - назва з екр.
17. Козлов Ю.М. Адміністративне право в питаннях і відповідях: Учеб. сел. М .: Юрист, 2011.

- 18.Кулієв І.О. Органи місцевого самоврядування в здійсненні громадського порядку (аналіз нормативного регулювання, проблематика) / І.О. Кулієв // Державна влада і місцеве самоврядування. - 2001. - № 3. - С. 31.
- 19.Проект закона України «О полиции» от 03.07.2012 № 10688 [Електронний ресурс]. - Режим доступа: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- 20.Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку ХХІ століття) : монографія / ред.: В. В. Галунько; Харк. нац. ун-т внутр. справ, Херсон. – 2017. – 212 с.
- 21.Комзюк А., О. Погребной, Р. Калюжный. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Науково-практичний коментар. – Київ: Правова єдність. – 2018. – 684 с.
- 22.Авакьян С. А. Конституційний лексикон: Державно-правовий термінологічний словник. - М.: Юстіцінформ, 2015. - 348 с.
- 23.Зозуля Є.В. Основні напрями діяльності МВС щодо організаційного та правового забезпечення інтеграції України до Європейського союзу / Є.В. Зозуля // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності, № 3. - 2010. - С. 143-149.
- 24.Тетарчук И., Дякив Т. Адміністративне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. - Київ: Центр навчальної літератури. – 2020. – 200 с.
- 25.Оскарження судових рішень і ухвал в системі адміністративного судочинства України. - Київ: Центр навчальної літератури. – 2017. – 272 с.
- 26.Лебедь В. Адміністративне право та адміністративне судочинство. Посібник. – Київ: Правова єдність. – 2018. – 48 с.
- 27.Курс адміністративного права України: підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.

- 28.Єропкін М.Н. Управління в галузі охорони громадського порядку: навчальний посібник / М. Н. Єропкін. - Київ:..: Юрид. лит., 1965. - С. 10.
- 29.Конституція України. Науково-практичний коментар. / [Авер'янов В.Б., Батанов О.В., Баулін Ю.В. та ін.]; голова редкол. Тацій В.Я. - К.: ВД "Ін Юре", 2003. - 805 с.
- 30.Соболь Е., Армаш Н. Адміністративна діяльність органів публічної влади: сучасний стан та перспективи розвитку. – Київ: КНТ. – 2018. – 207 с.
- 31.Зразки процесуальних документів у адміністративному судочинстві. - Київ: Центр навчальної літератури. – 2015. – 112 с.
- 32.Актуальні проблеми теорії та практики [Текст] : монографія / Г. Г. Абасов ; Ін-т держави і права. – 2019. – 144 с.
- 33.Колпаков В. К.Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія. – Київ: Правова єдність. – 2018. – 120 с.
- 34.Клюшниченко А. П. Про поняття соціалістичного громадського порядку / А. П. Клюшниченко // Праці КИШ МВС СРСР. - 1970. - № 3. - С. 126.
- 35.Миронюк Р.В. Окремі напрямки оптимізації системи суб'єктів адміністративно-деліктної юрисдикції / Р.В. Миронюк // Форум права. - 2012. - № 1. - С. 635-638 [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12mrvadj.pdf>.
- 36.Красноносков Ю.М. Окремі питання правового забезпечення функціонування Державної служби боротьби з економічною злочинністю МВС України / Ю.М. Красноносков, О.П. Шемяков, Є.Ю. Красноносков [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/portal/pib/2012_1/PB-1/PB-1_34.pdf.
- 37.Лібенко І.Ю. Перспективні напрямки удосконалення адміністративно-юрисдикційної діяльності державної служби боротьби з економічною

- злочинністю МВС України // Журнал наукових публікацій. – 2013. – №1. – С. 17-26.
- 38.Ткаченко О.Є. Історико-правові засади формування та розвитку органів боротьби з економічною злочинністю / О.Є. Ткаченко // Вісник Донецького національного університету, сер. В: Економіка і право, № 1. - 2009. - С. 526-532.
- 39.Пивовар Ю.І. Організаційно-правові засади взаємодії міліції і органів фінансового контролю : дис. на здобуття наук. ступеня к.ю.н. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» ; / Ю.І. Пивовар. - Київ, 2008. -266 с.
- 40.Проневич О.С. Проактивна діяльність поліції (міліції) як складова сучасної парадигми охорони правопорядку / О.С. Проневич // Форум права. - 2011. - № 3. - С. 639-643 [Електронний ресурс]. - Режим доступа: <http://www.nbuiv.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11роспор.pdf>.
- 41.Скалозуб Л.П. Роль керівника оперативного підрозділу у протидії злочинам в сфері економіки / Л.П. Скалозуб, В.І. Василичук // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. - №1. - 2009. - С. 519-527.
- 42.Ситченко Е. Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення України. – Київ: Талком. – 2018. – 182 с.